

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 419. Bonifacii Pap. Annus 1. Honor. 25. Theod. 12.
Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

nonnullos ex clericis fuisse, ipsos vero profectos Rauennam ad Honorium Imperatorem, tam imperius ex literis eiusdem Zosimi ad Raucennates clericos datis, enarratum esse. Quomodo autem huiusmodi schisma conflatum sit, arduum ex Symmachi relatione ad Honorium Imperatorem, & aliis literis Romanæ Ecclesiæ presbyterorum ad eundem Augustum datis, suo loco inferius ordine temporum recitandis. Modo vero reddamus literas Symmachi a primo loco conscriptas:

Exemplum relationis Symmachi Presbiteri Vrbis ad Honorium Augustum Rauennæ constitutum.

Quocumque in Vrbe geruntur, me taceri non conuenit pro debito famulatu, quem maiestati vestre semper exhibeo. Cum enim Episcopus Zosimus graui incommodo laboraret, vsque adeo, vt sicquater mortuus iactaretur: accidit vt secundo die post ingressum meum vita decederet. Statim (vt conuenerat) populum alloquendo conuocatus, vt cum quieto clericorum tractatu omnia finirentur, nec forebus disponendis iusseret turbatus popularis: siquidem certum esset, in eligendo Episcopo Dei omnipotentis expectandum esse iudicium, Dominum Imperatorem Honorio & Theodosio pij, felices, & iustis victores semper Augusti, Admoniti, & Corporatos Officio quoque interueniatis sumi, ac Maioris deterris regionis, ne qui quietem Vrbis vestra turbare tentaret: quod ita custoditum est, vt sine suspitione omnia finirentur.

Verum cum vir sanctus Eulalius ad ecclesiam Lateranensem de excepis prius Episcopi a populo & a clericis fuisse adductus: ibi per biduum cum maxima multitudine & cum pluribus sacerdotibus reuocatus est, vt expectaretur dies conuentus, quo posset solemniter ordinari. Cum hic ita esset, subito aliquanti presbyteri cum Bonifacio eiusdem ordinis ad Theodora ecclesiam, collecto populo, properauerunt: ibi que habito tractatu, ipsam ordinari Episcopum velle coeperunt. Quod vbi comperi, omnes, qui pariter erant: ad me vt venirent, presbyteros de populo: ac resiliens cum clarissimo viro Tribuna Sereniano, eos adiuuans: ne quid temeriteri paterentur, aut contra sacra legis ordinem venirent, aut contra consuetudinem rationem. Sed tanta pertinacia resisterunt, vt quicquid minationis fieri, facere minime dubitarent. Nam etiam presbyterum Bonifacium in ecclesia Martelli ordinandum esse ducerent, atque cum eo ad sancti Petri basilicam properauerunt. Et quoniam pietatis vestrae est, de hac parte ferre iudicium: statim pro competentis solitudine, vestram maiestatem credidi consulendum: vt quod de hac parte pietas vestra decernat, præcepto vestro nuntium euidenter informet, &c. Dat. quarto Kalend. Ianuarii.

Ex his autem literis, & aliis, quos idem Symmachus eodem argumento ad Honorium Imperatorem dedit, satis manifeste apparet, ipsam fouisse Eulaliij causam aduersus Bonifacium: dum non solum potiora iura fuisse Eulaliij, quam Bonifacij, sed tamquam res in aperto esset, vt nulla posset dubitatione præpediri, eundem Eulalium legitimum esse Romanum Pontificem, Bonifacium vero spurium, literis significauit. vt non mireris, si idem Symmachus recitate iuper episcopale sententiam illam addiderit: Quoniam pietatis vestrae est, de hac parte ferre iudicium, &c. quod scilicet Imperatoris esset numeris, cum constaret legitime electo Romano Pontifice, eum, qui se postea tyrannice intrusisset, expellere, si que paci consulere, & Ecclesiasticæ discipline prospicere. Quapropter ipse Honorius, dum putauit esse verum quod Symmachus relatione suggestisset, pro tuendo in sede Eulalio, & expellendo Bonifacio, receptum dedit, quod nos suo loco reddidit sumus.

Vbi vero Imperator, literis pro Bonifacio datis à Romanis presbyteris, rem se aliter habere cognouit, tunc q Imperatoris erat munus persoluit, & iudicium (vt decebat) exercuit. Sed num pro arbitrio ipse ex duobus electis Episcopis, quem velle, federe iussit: minime gentium, Verum potius conuocatis Episcopis, rem voluit ab illis cognosci, atque eorum sententias de iurere, nempe vt causa perspete cognita, qui potiora iura foueret, legitimum Romanæ Ecclesiæ esse Pontificem, idem declararent. Quomodo autem id egregie idem Imperator curauit, dicemus ex ordine temporis anno sequenti.

Annal. Eccl. Tom. 5.

Hoc eodem anno, iisdem Coss. VI. Nonas Iulias, natus est Placidius Valentianus ex Galla Placidia & Constantio Cæsare viro eius. hæc Marcellinus & atque Sozomenus.

IESV CHRISTI

Annus 419.

BONIFACII PAP. HONOR. 25. IMP.
ANNUS L. THEOD. II.

Q V I sequitur Christi annus quadringentesimus vndeicesimus, Consulatu Monaxij atque Plintæ notatur: qui quidem, ob conflatum inter clericos Romanos schisma, & inuicem admodum Romanæ Ecclesiæ fuit. Etenim conculeata iustitia, fauore Symmachi extollebatur Eulalius: vnde Bonifacius vehementer depreffus est, coactusque deserere Sancti Petri basilicam, atque cum suis extra Vrbem in basilicam S. Pauli secedere. Inter hæc autem Honorius Imperator mendaci relatione eiusdem Symmachi Vrbis Presbiteri nonnihil in Bonifacium commouetur, quasi post electionem Eulaliij in sedem se tyrannice intrusisset, arripissetque violenter, quod alienum esse constaret. Quamobrem veritus, ne his turbis ipsa ciuitas contritus discilla studijs, in contrarias seinderetur factiones, bellumque civile conflaretur, quanto citius in tanto discimine Vrbis postite occurrere studuit. Vigebat namque adhuc memoria eadem te tempore schismatis Vrbis aduersus Damasum patratum; & quotannis fuerit laboratum, vt audacia schismaticorum penitus coerceretur, quantumque in his infidatijm fuerit prædecessoribus Imperatoribus. Ne igitur Vrbis rursum talia pareretur, neue Romana Ecclesia tanta iterum clade cum dedecore afficeretur: simulac legit Symmachi relationem, qua certior reddebatur Eulalium iuxta canones, seruatis ritibus omnibus, legitime electum, Bonifacium contra intrusum esse, vt in re certa, quæ nullo indigeret examine, vel Episcoporum consultatione, aduersus Bonifacium, qui significabatur inuolator, & contra omne ius fasque ordinatus, rescriptum dedit ad eundem Symmachum. Extant quidem ipse Honorij Imperatoris literæ datæ Romæ tertio Nonas Ianuarij, quibus decernit ordinationem Eulaliij esse legitimam, & monetque Bonifacium esse coercendum, vtque si acquiescere nolit, ex Vrbe pellatur. misit ad hoc ipsum Romam cum his literis Aphrodisium Tribunalis & Notarium. Literæ autem Honorij sunt huiusmodi:

Gestu omnibus recensitis, laudanda sublimitas tua relatione præclaruit in ordinatione venerabilis sacerdotij quietem vterem paucorum insolentia attentare voluisse. Nam cum post abscissum venerabilis viri Zosimi, circa meritum Eulaliij ordine subrogandi cõmuni iudicio conueniens multitudo somnisset, ac plena erga se omnia, qua regula Catholica posceret disciplina, successoris confirmatio custodiret: vehementer miramur aliquos extitisse, qui solemnitate contempta, circa ordinationem alterius festinarent. In quorum castigandum factum mansuetudinem nostram rite oporteret in sergere, nisi hoc statim gerere decerneremus, eos ad veniam pertinere, quod lapsam cito proprium contuentes, ad deprecandi suffragium sunt relapsi: ignosci sibi super id, quod vim perpeti conquisi sunt, postulantes. Conuenire ergo votum & studium nostrum circa Eulalium sacra legis Antistitem, sublimitas tua clemencia nostra auctoritate præsentis cognoscit, cui competens numerus ordinatum legitimus, solemnitas temporis, lociq, qualitas recte venerandum nomen apertum contulerunt.

Cum autem Bonifacio constet omnia desuisse, superflue expectatam sententiam nostram esse sensurus: cum factum suum ipsi, qui presumpserant, adnotari damna præcipio videantur. Absoluta itaque decernimus insonare: extraneam præsumptione

XXXIII. b. Marcell. in Chron. hoc anno. c. 26. l. 9. c. 16.

BONIFACII EXAGITATVS A SCHISMATICIS.

II. HONORIVS IMP. DECEPTVS RELATIONE SYMMACHI RESCRIPTIT PRO EULALIO.

III.

summata, Bonifacium interdela confestim Vrbe prohiberi (erit verendum eius, ut morem gerens castribus constituis, sponte discedat) pertinacius resistens, inuitum precipitum expelli. Plebs sane seditionis auctores cum sociis suis sublimis tua; Symmachus parens carissime atque amantissime, statuat attingeri, atque in eos congrue vindicari, vires tenere praesumpta non transeat impunita. In qua re Aphrodisian Vicarium Tribunalum & Notarium dirigi nostra mansuetudine placuit, ut praesente eo, que statimius, celerius impleretur, quatenus quies populi nulla perturbacione veretur, & pacata eum veneretur vniuersitas, quem secundum veterem consuetudinem obseruata sacra legis mysteria susceperunt. Dat. III. Non. Ianuary, Ravenna. haecenus epistola Honorij Augusti ad Symmachum Vrbe Praefectum: haec enim (ut dictum est) scripsisse Honorium Imperatorem, satis apparet, quod falsis praeuentus relationibus, Eulalium esse legitimum Romanum Pontificem, Bonifacium vero inualorem alienae sedis, & quietis publicae perturbatorem esse, Symmachi litteris percepisset. Verum re deinde (ut vere vera haberet) optime nota atque comperta, in contrariam mox sententiam abiit; & aduersus Eulalium rescribens, Bonifacio statit. Sed de his agemus inferius: modo contextum rerum gestarum prosequamur.

IV.

accertus.

His Romam allatis litteris, Symmachus Praefectus Vrbe haec omnia nunciatus Bonifacio, cum per ministrum suum accersit; qui una cum suis continebat se in basilica sancti Pauli extra urbem, ad quem accessurus Symmachi minister, a populo verberatur. Haec cum Symmachus accepisset, publicari primum iussit litteras Imperatoris pro Eulalio aduersus Bonifacium datas, inde Vrbe obsidit claudi, ne Bonifacius in Urbem redire posset, qui interim ab apparitoribus seruatur illatus. Inter haec autem Eulalius agens in Vrbe, ad sancti Petri basilicam accedens, ibi sacra egit, suorumque immensa laetitia susceptus est. Haec omnia ex litteris Symmachi, quas ad Honorium postea scripsit, accipiuntur. Sunt vero huiusmodi:

Exemplum relationis Symmachi ad Principem.

Vbi primum sacer sermo pietatis vestrae expellacionem populi celeritate praesentit, omne, quod sibi diuersitas voluntatum resurpacione de Episcoporum electione summatum, ac diuina praesensione inter initia rescauit, quod tarditate imperitiae multiplicitate, crescentibus studiis, difficilis potius esset asserri, Domini Imperatores. Ob quam rem statim debito famulatu implere, que fuerant imperata, properavi; eo quod felicitati clementia vestra adhibendum est, res noui exempli, & maxime contentioni magnaque certaminis, ut sine commotione populi cepta fuerat, ita sacra clementia vestra cum totius mundi indolis quiete finita est. Nam cum eo tempore ad me sacra perlata esset auctoritas, quo sancti die erat celebranda solemnitas; statim (ut oportebat) missio Primicerio, Bonifacium ad me venire admanui; quod praecipuum fuerat, agitururam, ac se a processione, quam sibi inibi oblati dicerat, abstineret. Qui conuentione consumpta, processit, atque cum quibus direxerant, dedit populo verberandum.

VI.

RVRVM FALSA REPERT SYMMACHVS.

Quod vbi nunciatum est, habito cum Vicario Tribano Sereniano tractatu, ad sanctum Paulum, quo conuenit, & sacra exemplaria pro caetera direxi, ne quid in iniuriam publicam de praecipuis uniuersa multitudo tentaret, & partem Officij pariter destinaret. Sed neutrum fieri passus, cum ad Urbem vellet pariter cum populo remeare; statim ad portas, tam contubernales, quem apparitores occurrerunt, qui eum (ut statutum fuerat) Urbem vestram ingredi prohiberent. Verum ipso quoque contemendos credit, atque violenter ingressus, a certa Vrbe parte pluribus occurrentibus, est repulsus, nec permissus, quod cogitabat implere. Quod vbi turba, quae comitabatur, aspexit, sine aliquo tumultu dispersa est. Ipse vero extra murum deductus, non longe ab Vrbe remouetur; qui ne occulte per noctem ingressus Urbem, ad ecclesiam conuolaret, & rursus populi studia commoueret, communitratu pro competenti sollicitudine, contubernales & apparitores quatuor illic sine iniuria eius obseruare disposuit, expectans, quid pietas vestra decerneret, ut quies posset, quae hactenus seruata est, perdurare. Circa Caeterum vero Eulalijs Episcopi venerabilia viri,

qui eo die pene cum omni multitudine ad S. Apostoli Petri basilicam solemniter celebrabat, vbi primum pietatis vestrae praecipua sunt publicata, sunt totius laetitia ciuitatis. Vnde ea, quae populum Romanum publico gaudio diuersis acclamationibus, agens gratias maiestati vestrae, creditur publicanda, & relationi meae vniuersa subici: ut agnosceret pietas vestra, & quanta quiete Vrbe totius correpta fuit, quae male fuerat admixta temeritate paucorum; & quanta gratia suscepta fuit, quae clementia vestra diuini iudicio & perseveranda religionis reuerentia decernenda creditur, & pro quiete Romani populi in perpetuum seruanda constituit. Dat. sexto Id. Ianuary.

VII.

Inter haec autem, qui erant ex Bonifacii parte presbyteri, quod scirent Imperatorem Honorium mendaci esse deceptum relatione Vrbe Praefecti Symmachi: studerent, ut quanto citius fieri posset, idem Imperator de veritate certior redderetur: quam ob rem ad eum dant litteras, quibus res gestas, quomodo reuera se habuerint, certa fide narrarunt.

Extant in eodem codice Vaticano ipsae litterae, siue preces Romanorum presbyterorum ad Honorium Imperatorem pro Bonifacio in hunc modum conscriptae:

Petimus clementiam vestram, piissimi & clementissimi temporis Honorij & Theodosij semper Aa. Post abhinc S. Zosimi Papae Ecclesiae Catholicae Vrbe Roma (ut fieri nos volebat, atque ipsa religionis disciplina dicebat) plures in vnum conuentionum sacerdotum, ut de constituendo successore communi iudicio tractarentur. Sed quoniam Lateranensem ecclesiam, obstructis pene omnibus ingressibus archidiaconus Eulalius, contemptis impio summi sacerdotis exequiis, diaconibus & paucissimis presbyteris ac multitudine turbata plebs obsiderat: altero die ad eandem ecclesiam, vbi prius ab omnibus fuerat constitutum, habita omnium collatione properauimus: ibique participato cum Christiana plebe consilio, quem Deus iussit, elegimus. Nam venerabilem vicum Bonifacium, veterem presbyterum, in lege ductissimum, ac bonis moribus conspicuum, & (quod eum magis ornabat) inuitum, acclamatione totius populi ac consensu meliorum ciuitatis asserimus diuina institutionis ordine consecratum. Nam subseruatis pium uniuersis praecipua presbyteris, assensibus nequam diuersarum pronunciarum Episcopis, benedictionem, competenti tempore constat fuisse celebratam; ac prius omnia, quae solemnitate exagebat, celebrata sunt.

VIII.

LEILLI VPPILEX PRESBYTERORVM ROMANORVM AD HONORIVM CAESARIS.

BONIFACIVS QVAESITVS LIBERTVS QUALITER ELECTVS.

Benedictio quondam.

Sed cum praedictus Eulalius, qui antea per tres consecraciones nostras fuerat ex multorum auctoritate conuentus, ne quid sibi temere praeter consentiam cleri maioris assumeret, circumueniens paucissimos presbyteris, male acceptis, ac diuersis castro die mancipatis, qui ad prohibendum eum litteris venerant, exhibitio etiam cum alio Ostiensi Episcopo, quem prope mortuum constat accitum (nam tractum esse nolentem, sensu egrotando testatur) in locum sibi non debitum, inuoluit religiois ordine; per arbitrium promissit: coepit factum suum per homines disciplina in seos ac religionis ignores indecenter tueri; astinans humanis perturbacionibus se confundere sententiam posse diuinam. Et quoniam clementiam vestram constat falsissima relatione deceptam, ut nescio quid in iniuriam diuini nominis sanciretur (nam diuinum est, quicquid tantorum firmata electio.) Petimus pietatem vestram: ut remoueri prius constituta iubeatur, atque Eulalium, qui in locum surrepsit alienum, ad Comitatum serenitatis vestrae cum auctoribus suis debere adduci. Nos enim profitemur S. Patrem Bonifacium nostris cum sacerdotibus assutum: relictis singulis Titulis, presbyteris omnes adierunt, qui voluntatem suam, hoc est, Dei iudicium proloquantur. Iuliam etiam vestra clementia, omnes adesse, quos causa constringit; etiam etiam ciuitate nolentes, qui se non patientur adduci. Inuenietis, cum caperit agitarum interna discussio, quod omnibus diuini legibus abhorreat, etiam etiam displicere possit humanis: quo hoc consecrati agamus eterno Imperio vestro maximas atque vberis gratias. hinc usque preces presbyterorum ad Honorium Imp. Qui prudenter quidem (quod viderent Symmachum Praefectum studere Eulalio, ipsumque Bonifacium ab eo pulsum ex Vrbe) causam ipsam rogant ad ipsum Imperatorem perferri, quod aliter non liceret in libertatem vindicare Bonifacium oppressum favore potentium: fore sperantes, ut iussu Imperatoris (quod postea factum est) de-

IX.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

EVALLIUS TEMERITATEM BANNITVS.

X.
HONORII
IMP. AD SE
ADOCATV
TRAMQ.
PARTEM.

lecti Episcopi causam electionis cognoverunt.
His acceptis supplicibus litteris Romanis presby-
teris, Honorius Imp. relictis ad Symmachum Urbis
Presertim, monet, ut agat tam cum Bonifacio quam etiam
cum Eulabii parte, ut ambo se Raucennam conferant ad
secundum Id. Februarij. Prater haec etiam scripsit idem Ho-
norius ad sacerdotum dilectissimum provinciarum y. S. Ma-
nes Raucennae praefectum, quod de tanta controversia
dilecti parenti. Releptum autem ad Symmachum per li-
phronium datam XVIII. Kalend. Februarij est huma-
modi.

XI.
RESCRI-
PTVM HO-
NORII
AD SYM-
MACHVM
NY.

Post relationem submissam tuis delatum mansuetudinis vo-
stra amibus, presbyterorum allegatorum causam nobis non super-
causa deliberationis inicit. Ideo decet, ambiguitate seposita, sile-
rentium ordinem communi experiri, quemque partem praetermis-
sus gestis rei ordo arguat, quam servatis adinet, multis coram con-
suetudine, approbati, ut virtusque facti simul qualitate perpendat, &
circa unum rite definita consistat, & circa aliam temere assump-
tionem moncat. Symmachus patris carissime & amatissime. Ob
quam rem illustri & praecelsa magnitudine tua suspensum omnibus qua
superius sunt decreta, nullaque interim praedictio comparato aucto-
ritate praesentis oraculo, ut virtusque facti simul qualitate perpendat, &
Eulabium religiosissimos viros instantia digna conveniat, ut intra
diem sextidum Iduum Februarij Raucennam civitatem praesentiam
sua maturationem differat: omnibus atque admonitis, qui
auctores virtusque ordinationis existant, ut a nota excusatione, non
desint, ut scito quicquid erga alterum proprio prolatis Ecclesiastica
institutionis excipiat, defensor existat, seque purgato, alium ma-
gu in legem Catholicam deliquisse, praesumpta immeriti electione
convinctus, iudicium de statu suo quicquid, si desit neglectis, for-
tissimum, nimirum intellegi improbande, immo illicite se fecisse, quod
coram non audent defendere. Nos quoque ex diversis provinciis com-
petentium numerum sacerdotum scripsit nostrae serenitatis actibus:
ut rem dilectam in dubium absolutam nobis coram disceptatio pla-
rimarum. Cuius autem omnia summo integra sunt iudicio refer-
ata, de tractatu sibi blandiri nomen decet: praesentis etiam
iudicij doceret exemplum, quod in eiusmodi negotio observari de-
beat in futurum. Dat. X V 111. Kalend. Februarij per Aphroni-
um.

Aphro-
nium

Quae autem Roma acta sunt per eundem Aphro-
nium relatio Symmachi ad eundem Honorium data de-
clarat his verbis:
Cum vix clarissimus Aphronius Decurio sacri Palatii vestri cum
caelesti praecipiente ad Urbem venerabilem convenisset, omni gene-
re festuliani, quatenus praecipit nominis vestri obedientiam com-
modarent. Nam statim convenit procebus sacra iustitia publica-
te, & reverentissimos viros Bonifacium & Eulabium missa conven-
tio est, Domini Imperatoris. Clerici quoque eorum praecipit pa-
riter admittit, ut nihil futurum, cognoscere pietate vestra, desit
set exanimi. Unde hac omnia Gestorum serie comprehensa, ad
plenam instructionem, subter annexi. Verum postquam pars
vtraque populi diversis sollicitudinibus exagitaretur, singulos admo-
nitione missa conveni, ne ad vnam Ecclesiam convenirent, &
quod fieri non licebat, inter se multitudine consisterent. Sed hoc il-
li visum est, credo, suspectum, quo quietem suscipiendam crediti ho-
minibus perturbare volentibus civitatem: ob quam rem ambo par-
tes calumniosissime crediderunt contestationibus appetendum, ut er-
rorem suum compositis mendaciis excusarent. Quod ne in aliquo cle-
mentiam vestram lateat, eadem, quo obtulerunt. Adhuc in certa trans-
missi, ne quocumque supplicium esse querebant. Super illud, ut apud cle-
mentiam vestram nullius partis studij famulus vestri appetentis ab-
sentia, qui semper maiestati vestre pariter servitus approbati, ne ab im-
pugnacione & favore ambarum partium, ut dicebat, creditis se pos-
tandam. Dat. VIII. Kal. Februarij.

XII
SYMMA-
CHII V.
LITTERAE
DIAPH-
RONIO
MISSO.

Sic igitur (ut dictum est) Honorius Imp. tum Eula-
bium, tum etiam Bonifacium ad se Raucennam accessit,
quo studia partium conquiescerent, dum quid de alteru-
trius electione legitima decernendum esset, scirent alicui
arbitrio terminandum. Ceterum quod nosset Imperator
maxime pius res Ecclesiasticas Ecclesiasticae acque ad Ec-
clesiasticis esse tractandas, mox datis litteris, Raucennam
convenire iubet Episcopos. Quibus, ubi illuc
convenissent, Honorius scripta commotione, eis signifi-
cavit, ne cum ipsis sederent Iudices, qui Bonifacii ele-

Annal. Eccl. Tom. 4.

ctioni praesto fuissent; ne idem fautores alterius partis,
Iudices etiam esse viderentur. Porro ipsa Honorij admo-
nitione, quae Communitorem appellare consueverunt, sic
se habet:

Omnia quidem clementia nostra in praesenti beatitudinis ve-
stra congrua ordinatione mandant, ut sequatur omnibus, ve-
ro iudicio quid obferant propter quietem populi debeat, sincere-
tate. Memoramus quoque hoc a nobis in primis, quod equitas ex-
pectat, esse mandatum: Ut hi Episcopi, quos inter fuisse eorum
in ordinationibus constat, & postea subscripsisse, sine iniuria sua, &
sua sponte reverentia, Iudices non sederent, nec vilius praesertim te-
stimonium possent, ne non tam noxam prolaturis sententiam, quam
servaturi factum praeteritum viderentur. Hi ergo (sicut superius
dicimus) ab ea disceptatione se abstinerere debebunt. Illud quoque
similiter custodiendum caritatis vestrae cognoscit: nulli parti
praedictam comparationem, quod a nobis inter clariorat constitu-
tum. Cuius & celestis destinata iustitia propter quietem populi, pos-
tatu nostra secuta auctoritate, summo nota sunt: nihil hinc, ut
iudicare pari altera poterit, aut altera formulare. Attendentes
ergo iudicium Dei, quod in tali causa vobiscum simul residere ma-
nifestum est, examinatis omnibus, id vos custodire decet, quod
insistente caelesti Spiritu, habere Christianae legis integram ven-
nerunt possit, quae sequuntur, sunt exarata alio chara-
ctere:

Hec Synodus inter se dissentiens praesentem causam termina-
re non potuit. Unde venerabilis Imp. Honorius ad Matias Kalen-
das hoc credit negotium differendum: Et interim propter dies qui
imminebant sanctae Pasche, vtrisque Bonifacium scilicet & Eulabium
ab Urbe iussit abscedere. & Spoletinum Episcopum & hilleum Romae
sacra mysteria celebrare: Symmacho quoque Praefecto Urbis hoc idem fuit
scriptum insinuat.

Magnarum deliberationum non debet citum esse iudicium:
nos tenere proferenda sunt, quae servanda in perpetuum sancien-
tur. Saepo Episcopi Urbis aeterna alteratione partium sub ex-
amine sacerdotum, quae cognita est: sed ne quod festinum cele-
ritate iudicij proferatur, id clementia nostra sedit arbitrio. At
quoniam vicinis sanctorum dierum Episcopi praesentiam postu-
larer, nec in Urbe sacratissima sui est Pascharum praesertim datu
sine sacerdote celebrare: idcirco, Symmacho patris carissime atque
amatissime, illustri magnificentia, & Achilleum nos elegisse co-
gnoscit, quem a favore partium constat esse alienum, qui myste-
ria sacra observationis impleat. Transactis vero festinibus, ex
iudicio sacerdotum, quae debeant custodiri, consilio maturiore tra-
ctabimus. Monemus sane, ut regionum primatibus evocatis, disci-
pline publicae quietique proficiat: quibus decretorum nostrorum
praecpta iubeat aperiri: Nequis silicet vilius tumultum, neque
seditionem audeat commovere: quam si quis insensata persequere
conquiret, non in eos tantum, qui in perturbatione fuerint depre-
hensi, sed in regionum quoque Praefectos, & iudicandum. Nominum
enim quietem publicam facile custodiri: si incertorum cupiditates &
somenta cessaverint. haecenus ibi, quibus subicitur litterae
eiusdem Imp. ad dictum Achilleum Episcopum Spoletinum
his verbis.

Quoniam de Romano sacerdotio propter angustiam temporis,
quam dierum sollemnitas fecit, quae abesse Episcopos a suis Eccl-
esiis non sinebat, dilatare constat esse iudicium: recte nostra sereni-
tas credit ordinandum, ut beatitudo tua ad venerabilem Urbem
congrua devotione festinet, quatenus S. Pasche dies, ea qua conve-
nit quiete, cum sollemnitate consueta, populi representantes: nec con-
suetudini obstit, quod differri Synodum multiplex necessitas fecit. Il-
lud sane in primis ac praecipue commoneo, ne vnaquam vlla illorum
mentio fiat, de quibus constat suspensos esse iudicio. haecenus Ho-
norius ad Achilleum.

Dedit tunc idem Honorius Aug. ad Senatam quoque
de recipiendo Achilleo eiusmodi litteras:

Sanctus, Patres Conscripti, a vobis cunctationem nostram non
posse reprehendi, quibus semper in re omni probatur Conciliorum
iudicio per maturationem. Nec sane de summo cita debuit & potuit esse
se sententia; quam ut certam, ita probabilem ex omni parte de-
cet esse perfectam. Inter Episcopos, quos in Urbe sacratissima
sacramentum studii & partium voluntas elegerat, ab omnibus,
qui aderant, sacrosanctum iussuramus audo: & aliquoties re-
rata cognita est. Verum cum longioris moras examinatio tanta

XIV.

* expe-
bat.
ADMON-
TIO HO-
NORII
IMP. AD
SYNOBYM.

XV.

ACHILLE-
VS EPISC.
SPOLETI-
NVS IURE-
TYR LO-
CO PON-
TIFICIS
SACRA
AGERE.
RESCRI-
PTVM HO-
NORII
DE ACHIL-
LEO EPIS.
SPOLETI-
NO.

* nouit

XVI.

HONORII
IMP. EPI-
STOL. AD
ACHIL-
LEVM.

XVII.

EPISTOL.
HONORII
IMP. AD
SENATVM.

coognitionis asseret. Et plura inquisito iudicium diligens inueniret, quibus suis citis non posset imponi, Et seclorum dierum celebritas celeritatem definitionis exposceret: ne quid temerarium promeremus, rem omnem credidimus differendam. Missus itaque est Adhulius vir religiosus Episcopus, Spoletina ciuitatis, per quem sanctorum dierum celebritas impleteretur. Amplitudinis vestrae est, popularium mentes ad pacem consilii salubriter retinere, cum probabilibus a necessitatem dilacionem nostram dubitare nequeatis. Dat. Iulibus Martij. Ad populum vero ita scripsit idem Augustus:

XVIII. HONORI IMP. AD POPVLVM EPISTOL.

*Conciliu

Fidei uocem, Quirites optime, maximam inducentes, nihil festinam aut inmaturo credidimus proferebant. Ea enim in causa religionis decerni censuimus, quae sine errore ac reprehensione sententia ab omnibus comprobentur. Itaque cum in cognitione, quam de Episcopis, qui in Vrbe fuerant constituti, sub iudicio sacerdotum intentionis haerere ambiguum, nec, nascuntibus subinde causis, sine certantibus studiis posset imponi, ac de rebus variis delibetatio nostra penderet; fuerant legitimum ad integrum sacerdotum numero plenior consilium, omne negotium consiliuimus differendam; ut causa ex omni parte libretur, et in festis Paschae diebus, terminum, quem apud et religio postulat, acciperet. Simul, quia de sacerdote nihil poterat de sumi, temporaria elegimus, qui ueneranda sacra diebus mysteria celebraret; ut ibi, Quirites, ad honorem sacrae Vrbe praesto esset solemnitas sacerdotum. Quae imitati patientiam uestram, placidus animis, quae pro pace publica suademus; accipite: sanctorum cultus dierum debita tranquillitate transeat: quietem publicam scditio nulla perturbet: fauere proprio circa nullum, qui notetur, appareat. Decet enim, suspensibus sensibus, omnia nostra integra referre iudicio; nec furore quodam, sed debita probitate expectare potius, quam postere sacerdotum. Quod si prauos inuentores Cuncti, turbamur tumultus potius, quam quietem ac modestiam legeris, quibus sanctis, monstrabitur, non solum uobis, sed et auditoribus uestris, quorum consilium inheretis, periculum salutis, ad quod nos compellitur, imminuet. Neque enim uenia digna est, qui ab improbitate humanitatis nostra monitus non potest retineri. Dat. Iulibus Martij.

XIX. HONORIUS IMP. AD VOCATEPIS COP. AD SYNDVM.

Dum ista agerentur in Vrbe; quo ad dirimendam tantum causam plenior Synodus haberetur, Honorius Imperator studiosissimus Christianae concordiae, Episcopos alios hinc inde ad dilatam Synodum statuit congregare: qua de re ad diuersos sanctissimos Episcopos litteras dedit; inter alios uero scripsit etiam ad sanctum Paulinum Nolanum Episcopum, quem ob egregiam sanctitatem doctrinamque plurimi faciebant: eum enim & ante ob eandem causam litteras ad Synodum accerserat; sed morbo ille dicens minime accedere ualuit: modo uero, ut oratione ueniat, his rogat litteras, quibus quantae esset Paulinus admirationis, probe intelligere possumus. Epistola autem Honorij ad eum data sic habet ex eodem petita codice:

XX. EPISTOL. HONORII IMP. AD PAVLINVM NOLAN. EPISC.

Sancto ac uenerabili Patri Paulino Episcopo. Tantum fuit apud nos certa sententia, nihil ab his sacerdotibus, qui ad Synodum conuenerant, posse deservi, cum beatitudo tua de corporis inaequalitate causata, itinere non potuit iuriam sustinere. Et propter absentiam sancti uiri non quidem obtentura, interim tamen uita gratulatur, cum praua & uetus ambitio & cum benedictio uro sanctaeque uita diu uelit habere certamen, ut contra haec Apostolicae institutionis bona, de praesumptis per vim periculis existimet consulendum. O uere digna causa, quam non nisi corona tua beata uita designat. Dilationem itaque iudicium nunciamus, ut diuina praeccepta ex uenerationis tuae ore promantur, qui ea secutus impleti: nec potest alius eorum praecceptorum lator existeri, quam qui dignus Apostolice disciplinae est approbatus. Specialiter itaque domine sancte, merito uenerabilis pater, in suis Dei famulis, diuini operis, contempto labore, tributum hoc nobis uisitationis tuae (si ira dicendum est) munus indulget: ut postpositis omnibus, quantum temperantia & huius tranquillitas suffragantur, Synodo profuturus, sine intermissione etiam desiderio nostro & benedictioni, quam cupimus, te praesente dignetur. haec ad Paulinum Honorius. Idemque ad Africanos Episcopos eadem ex causa has litteras dedit, quibus eos uocant ad Synodum Iulibus Iunij Spoletini habendam:

Serenitas nostram omnibus causis, tamen praecipue in his, quae ad uenerabilem religionem pertinent, propensum cupit habere iudicium. De sacerdotia Vrbe aeterna exorta contentione, etiam trans maria credimus esse nunciatum, quod a paucis non potuit terminari. Ideo multorum consilio necessarium esse iudicium. Quapropter sanctitas uestra, quoniam uita bonum & legi doctrina commendat, intra diem id. Ianuarii ad Spoletinam ciuitatem, amputatis excusationibus, propere dignetur: ut id, quod ueritas & religionis norma dilauerit, Deo patri sanctorum mentibus inspirante, sententia iudicetur, ne diuinae Apostolicae sedis sacerdotum distretor haec ad Episcopos Africae. Priuatis uero idem Imperator ad Aurelium Episcopum Carthagenensem his uerbis scriptas litteras dedit:

XXI. HONORIUS IMP. AD EPISCOPOS AFRICANOS DE SYND. DO SPOLET. CONCILII DA.

Aliam quidem uisibili causam optaueramus euenisse, ut de fultato benedictionis tuae frueremur aspectu. Sed quia aduersus Papam vrbe Romae ambitio reprehendenda certamen inducit, & sanctam uita in Episcopo assumat non requerendam; ceptum super hac discussione iudicium non immeritum numerum sacerdotum, quam Synodi consuetudo deposuit; in plures doctissimosque viros, quorum sanctitas tua princeps est; prorogauit. Neque enim prima castitatis & meriti summotis uitis, quae resit diuinae religionis sacrosancta praeccepto, per alios quam tales viros oportuit reuelari. Et quamuis sufficerent domini germani mei Aug. Principi scripta: poterant etiam in ea tantum, quibus aduentum sanctitatis tuae pariter aduenit. Quae si itaque, domine sancte patre merito uenerabilis, ut duplex beneficium tribuatur, & desiderante nobis benedictionis tuae & necessitate pro habitudine iudicij praesentandi, intermissis omnibus (Dominam intruens) de eius sacerdotie firmamento labor ueniendi non debet recitari, praesertim quia haec ad Aurelium Imperator: qui & alias addidit ad celebrioris Africae Episcopos, nempe ad sanctum Augustinum & alios hic descriptos, ea re singulas singulis litteras datis, iisdem tamen uerbis non conscriptas; nomina autem omnium, ad quos Honorius scripsit, haec ibi recitata leguntur, Augustinus, Hippus, Euodius, Donatianus, Siluanus, Nouatus, & ueneris. litterae uero sunt humilissimi:

XXII. EPISTOL. HONORIUS IMP. AD AFRICANOS EPISCOPOS THAGIENSIVM.

*proderit uocatum.

Peruenisse ad uenerationem tuam, certa est pietas nostra, certamen aduersus Papam vrbe Romae, uita cum castitate pugnat, & huius rei tam diuturnum esse consilium, ut inter tot sacerdotes, qui ad Synodum conuenerunt, quibusdam dissensionibus nondum potuerit. Apostolica praecceptio firmata, ita profertur: quam tantum se interdum bene sine assilulanti quosque ea parte, quae despectat, sine dubitatione consensit: ut plane fuerit manifestum, expellere tua iudicium sanctitatis, in cuius praesentia promenda sententia differretur, qui merito uita praecedens, relictam ex transmarinis regionibus, ut iudicare possit, expellere. Sed quamuis sacra domini germani mei Augusti Principis ad Laeta Synodum euocans auctoritas non neganda prouenit, socianda specialiter etiam serenitatis uestra scripta iudicamus: quibus praecor, ut desiderabilem affectum benedictionis tuae sine excusatione concedens, omnipotenti Deo gratum iudices hunc laborem, & pro proximo sacerdote, & pro sancta uita meritis sententiam prolaturus, remunerationem uexationis huius in praemis diuino intelligat constitutam. Dat. 11. Kalendas Aprilis, Rauenna. haec ipse.

XXIII. LITTERE HONORIUS IMP. AD AFRICANOS EPISCOPOS.

* hinc iurari.

Quod autem ait, alias ante litteras esse datas ad ipsos Episcopos per germanum suum, Honorius Imperator Constantiam intelligit, cui ob praeclearas res gestas aduersus tyrannos forem suam Galliam Placidiam dedit uxorem, eundemque in collegam Imperij cooptatum, germani habuit loco. Ceterum non Africanos tantum, sed & Gallos Episcopos Honorium praesentes Synodo esse uoluisse, ipse testatur aliis litteris inferius recitandis.

XXIV.

Quod autem iudicia Synodus fuerit intermissa, nec ad effectum perducta, Eulalij remeritas in causa fuit; iustoque Diuino iudicio factum est, ut suis operibus, abique alio nono iudicio & tot sanctorum Patrum fatigatione, in semetipsum sententiam suae repulsionis, licet nolens, ipse proferret: quomodo autem id acciderit, Symmachij Praefecti Vrbeis relatio ea de re ad Constantium nulla declarat, quam decimo Kalendas Aprilis scripsit his uerbis:

XXV. CVR SYNDVS CELEBRARI DEDISIT.

XXVI. RELATIO SYMMACHI AD CONST.

Quocumque scitis, nullo opinante, perveniunt: nec ad culpam Indus viseri possunt. Et populum raptim ignem inferat a novitate perturbant. Per namque religiosus Eulalius quindecimo Kalend. Aprilis Urbem, mensurante, meridiano horu ingressu est, quem credidi aliquid fecisse scriptum. Verum eodem die circa septem Spolethin Episcopus, inquit literis, me creditu admonendum, quod facta ad se manantia in Vrbe de sancto Pascha missa sit celebrare. Quod preceptum ante penitus ignoravi, dominus semper illustris, et in cunctis magnifice, meritoque sublimis ac preclare patrono. Quod cum mihi prius sancti Eulalii innotuisset advenit; statim parendum credidi innotissimum Principi imperati. Verum cum interdicta die Urbem sanctus Achilleus esset ingressus, commotio exitit populum: ut ad una parte multitudo armata ferro & telis ad forum militari habitu conuenerit. Et cum conuocati proceribus, processissent, ut habito tractatu pro quiete Urbis, populum alioquin compererem; primo ad conuentum venerunt, deinde cum expectaretur S. Achilleus presentia, ut qua iussa fuerant, publicaret, multitudine resistente, venire non potuit.

XXVII. EULALII TEMERITAS.

Et cum ad forum Vespasiani tam ego, quam vir spectabilis Vicarius, perurgente populo, fuissetis ingressi, ut querebam utrumque pariter multitudinem susderemus: dum subito feruore nullam aduersionem penitus rationem; nisi ad liberandum nos Diuinitas iussisset, egressique per secretiores partem uicium sacrorum & impetum consuetis multitudinis, vicariemus, minime potuissent euadere: quorum maiorem partem in feris constat fuisse, ex quibus aliquanti agniti atque tenti sunt audiendi. Unde quid partium marum sunt, excellentia vestra subgerere properari: ut certum forem rebus cognitis, qua gesta sunt, magnitudo vestra decreuit.

XXIX.

Cum ita S. Eulalius fuisset ingressus, & tertia die factus esset Episcopus Spoletinus, nec aliquis ad me data virtutum vestrarum, que sequeret, precepta venissent; perturbatio totius plebis, quam se & in periculum iudicium sciret, exorta est: & ni celeri responso aue dicit venerabilem Pascha quod fieri debeat, insisteret; immaniter, se populi inuicem perueniens, damni de Lateranensi basilica alterutrum se existimare excludendi. Ne quid dignum aduersi, quod sublimitatis vestre felicitas auerit, enuntiat: petere uident precepto excludi fortasse contentiones periculo ante perturbationem. Data decimo Kal. Aprilis. Eulalius itaque, qui contra decretum Imperatoris ante definitum iudicium per Episcopos ad Synodum cogendos ausus est ingredi Urbem, & publice seditionis occasione prebere, scriptum ea inualione effecti indignum (ut dicitur inferius) Romana Ecclesie Pontificatu.

XXX.

His perceptis, Constantius in hunc modum rescripsit ad Symmachum: Vt cetera postquam quaque cognoscere, & salionum auctores fideles nuncio & inspectore non lateant, Cancellarium nostrum Vitulum direximus, ut domini innotissimi Principis assensus atque iudicium ad eximietatem tuam & ad populum celeri festinatione deferret. Illudque monemus, ut quocumque sacris auctoritatis constituitur, nulla temeritate violenter; & quae precepta sunt, effectum celeri mandentur instantia: ne Augusti clementia quod nunc agnoscat, distulisse, commoto mansueti sui vigore emendare non differat. haec Constantius.

XXXI. CONCILII HONORII IMP. RESCRIPTUM ADVER-

Cum itaque ipsius Constantii opera, de his singulis, que in Vrbe per Eulalium gesta essent, Honorius Imperator factus esset: rescribens ipse Imperator ad Symmachum Urbis Praefectum, mandat Eulalium pelli ex Vrbe, ac in ceteros delinquentes iuxta conditionem cuiusque status animaduerti. In hunc enim modum de his Honorius Imperator VII. Kalend. Aprilis scripsit ad Symmachum:

Cum ad sanandum prima perturbationis errorem, hoc genus consilii clementia nostra reparanda passus cupida reperisset; ut donec de confirmatione Urbis sacerdotij sententia procederet absoluta, rursusque eorum, quorum causa tumultu antea conuenisset, a sacrosissima Vrbe conuersione stimulis, futuri iudicij

expectatione pendere, & statim, quo contineatur alteruter, & euidenter expresso: ego animo distimulare non possumus, preceptis clementia nostra publicum bene bellum, quo calcarentur, inditum: mouendi eius caput Eulalium, qui iussu an fecerit, extitisse, secundum ordinem preceptorum paucis esse non passum, Symmache parcos carissime. Unde sublimitas tua hoc non statuisse cognoscat, ut & salubris superior ordo precepti, & moderata Synodi ordinatio debeat innotuisse: quod aliter fieri non posse censimus, nisi Eulalius omnimode vigeatur: ut omni celeritate ab Vrbe discedens, insolenti populo presens incantamenta non prebeat, nec innocenti causa mortis exsultat: cui esse dubium non debebat, si in hac presumptionis obstinatione durauerit, non solum de statu suo iudicium iam prolaturum; verum etiam de saluta diffidissime preferendum: culpa enim nullam veniam iam meretur, quam cum praedictis non cauetur: Nihil ex hoc excusationis habiturum, quod eo inuito, a plebe afferat retentari. Si qui autem ex numero clericorum communicandam Eulalio, iudicio pendente; cesserit; pari se fiat sententia esse damnatum: Laicos vero, qui post interdictum mansuetudinis nostra communicationem Eulalio putauerint expectandum, honestior loco poenam proscriptio, seruis vero capitis esse subituras, nec ab hoc periculo dominos exuendos; primates vero regionum, nisi spiritum plebis inconcordia domuerint ac frenauerint, suam se raptos, vitio iudicio esse subdendos. Spoletinus autem Episcopus (sicut dudum fuerat definitum) sancti Pascha dictus ordinem festa solemnitate implebit, cui ad celebranda mysteria Lateranensem ecclesiam soli patere decernimus, reliquis, qui hoc praesumere voluerint, propositi. Sane ut praedictus sacerdos Spoletina ciuitatis in loco eius sanctorum mysteriorum ordinem completurus suscipi debeat, admonemus. Per omnes vero Titulos & loca, que conuentu celebri frequentantur, hoc, que statuimus, proponemus: ut vniuersis loquantur, & noluisse nos turbandum aliquid perpetrare, & ad hoc, ut turbata componi debeant, operari. Sciat sane sublimitas tua, Primum Officium, & reliquum Officium, quod tuis altibus obsequantur, non solum gratissime multa dispensanda effigendam, sed & supplicium capitis fortituran, nisi entia opera commodata; statuis clementia nostra prebere maturarunt effectum. Dat. VII. Kalend. Aprilis, Rauenna. haec tenus rescriptum Honorij.

SVS EULALIVM.

XXXII.

De his autem hac in libro de Romanis Pontificibus in Bonifacio Eulalio eo quod ordinatus fuisset in basilica Constantiniana, & intravit in Urbem, & baptizauit, & celebravit Pascha in basilica Constantiniana: Bonifacius vero (sicut consuetudo erat) celebravit baptismum Pasche in basilica sancti martyris Agnetis. Hoc audito Augusti vestri miserunt, & eiecerunt Eulalium; & missa auctoritate, reuocauerunt Bonifacium, & constituerunt Episcopum: Eulalium vero miserunt foras in Campaniam haec de rebus vero per Eulalium perpetrata gelis relatio Symmachi habet, que his verbis describitur in eodem codice Vaticano:

XXXIII.

Dominus semper illustris & per cuncta magnifico, meritoque sublimis ac preclare Constantio Symmacho:

RELATIO SYMMACHI AD CONST.

Vbi primam sacra Domini nostri innotissimi Principis precepta perlecta sunt, statim (ut conuenit) debitum tribus famulatum. Sed Eulalius ea obstinatione, qua sine precepto sacro Urbem ingressus est, etiam egressi constituit per omnes potestates, pari pertinacia dereliquit. Nam respectibus horis per Officium Urbis, id quod preceperat innotissimus Imperator, ea die, qua perlatum est, ei innotuisse agnoscat, domine semper illustissime & sacratissime, magnifice, meritoque sublimis ac preclare patrono. Quo lecto, mandauit se diligantius tractatum: nec tamen instanti admittit exire curauit. Alia vero die rursus per omnem apparitionem etiam nocturnis horis admonitus, collecta multitudine, Lateranensem basilicam ausu temerario credidi intrandam. Verum habito tractatu cum proceribus, omnibus Officiis destinatis, ut pelleretur, innotuitum est. Nam & vir spectabilis Vicarius ad eandem basilicam ire decreuerat; sed primo accedere pro nimio terrore non potuit. Ego autem tam Corporatis directis, quam omni Officio, ideo illuc ire non potui; ne qui mihi amulus sacrae religionis inuidiam. Tamen salua excellentia vestra, irruentibus pluribus Corporatis & Maioribus regionum, qui preceptis Imperatoris seruiunt, & eadem Ecclesiam fugatum Eulalium, de Vrbe expulsum est, atque aduocatis apparitionibus, illuc directus, ubi iussu fuerat residere.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

XXXIIII.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

XXXV.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

PELLITVR AB ECCLESIA ATQVE VRBE EULALIVS.

Mandatum enim, vt vir religiosus & sanctus Adalricus Episcopus con quiete, que iussa sunt illi eiecta, sine strepitu populi, pro sanctorum dierum reuerentia celebraret. Nam ad illud an basilicam lateranensem apparitores apposuit: nec cui alij redderetur. Partis quoque Eulalij aliquantuli capiti clerici sectatoris auctores: de quibus quid iubeatur, exspecto. Et quoniam de his micrim que gestis sunt, vniuersa virtutibus vestris credidit suscipienda: quicquid sequentibus diebus pro quiete Vrbe, quam vestra felicitas regit, sine gestu fuerit, suppletim pro verum fide & oratione melioribus indolis monachis, bacenus relatio Symmachi ad Constantium, qui de eisdem certiores facere Honorium Imperatorem minime cunctatus est. Cum vero omnia, que temeritate Eulalij in Vrbe gesta essent, Honorius Imperator satis percepisset, ad Symmachum huiusmodi litteras dedit:

XXXIII. HONORII EPISTOLA AD SYMMACHUM VRB. PREFECTUM.

Moderatione precipua egi nostra serenitas, ne locum posset inuenire presumptio. Dei enim iudicio venerabilium sacerdotum est dila cognoiti: vt quicquid religio, quicquid veritas postulabat, absque vlla perturbatione hoc discretio tranquilla decerneret. Sed per Eulalium vsurpatione contra sententiam venerabilis Synodi multa illicitate commissa fuisse, relationis textus obicit: qui presentia sua causam furoris populo sumministrans, totum perire voluit, quicquid moderatio nostra conseruat. Nam cum ordinatione nostra, & sententia Episcoporum, quorum in Synodo maior se multitudo collegat, consensu etiam partium & professione in serui de fectum esset, vt sciret se specialiter esse damnatum, quicumque ad incitandum populum Vrbe inisset ingressus: obitus sui, probauit ex presentia facti, quale videatur habuisse principium. Quoniam ergo recte hunc, post ter admissa, Vrbe conseruat esse depulsum; ad quam cum accedere non debere, clementia nostra & Episcoporum videtur statuisse iudicium: Bonifacium venerabilem virum Episcopum, ad cuius moderationem auctoritatem nostram recte conseruamus inuocandam, Symmacho patris carissime & amantissimo, submissis tua Vrbe in ingredi debere, nos statuisse cognoscit: vt sub eius gubernaculo religioso legi reuerentia moderatioe solita compleatur. Data III. Nonas Aprilis, accepta sexto Idus Aprilis.

XXXIV.

Post hac autem Bonifacius pacifice in Vrbe rediit: de cuius ingressu hac habet relatio Symmachi Prefecti ad Imperatorem his verbis:

RELATIO DE BONIFACIO IN SEDEM RESTITUTO.

Quicumque Deo auctore formantur, merito diuino pietatis vestra iudicio firmiter. Nuper namque, cum ad me famulum vestrum sacra clementia vestra emanasset auctoritas, quasi ambiguitate sumnota, venerabilis viri Bonifacii Episcopi maiestas vestra sacerdotium roborauit. Tam grata vniuersis, que iussa sunt, extiterit, vt hoc & ordo amplissimus & Romanus populus comprobaret, Domini Imperatores Honorio & Theodosio, pijs, felices, inuicem, triumphatores semper Augusti. Nam cum statuta celsissima per me essent recitata populo, & edictis ex more positus publicata, tantum seruo & laetis: totius exitus ciuitatis, vt scilicet & religionem reditum, & praeclaram quietis securitatem omnes gratulatione congrua testarentur. Interiecto utaque biduo, Vrbe supra memoratus venerabilis Episcopus, omni accurrente plebe, ingressus est, sicut serenitas vestra constituit: Officij quoque mei obsequia minime deseruunt, nec iam aliqua dissensio remanet populorum; & omnes diuino iudicio, & maiestati vestra acquiescenti voluntati. Cessantibus ergo studiis, omnes quod praecepto Dei admoniti statim, sentire coeperunt; atque acclamantibus qua subiecta sunt, gaudij sui causas plebi Romanae testata est, ac serenitati vestrae gratias in dies singulos agere non desistit; quorum prouiso sicca pacem Vrbe tuetur, ita quietem Vrbe restituit, populoque concordiam, hac Symmachus. Ceterum licet ista iusserit Honorius Imperator, tamen ex Synodo ducentorum & quinquaginta duorum Episcoporum Eulalium esse depositum, habet liber de Romanis Pontificibus, verum non ex transmarinis Ecclesijs, vt litterae paulo post describenda decantant.

XXXV.

En habes, lector, de schismate Eulalij, ab eius ortu usque ad exitum ex epistolis vltro citroque datis compingnatam hitoriam, sed qua post hac lecta fuerint, ex alijs rursum epistolis idem codex Vaticanus certam cognitionem exhibet: quibus in primis significatur, quod inter hac Honorius Imperator cum pacata cuncta led-

taque comperisset; confestim, ne Episcopi transaniani in Italiam nauigare fatigaretur, primum ad Largum Proconsulem Africe scripsit septimo Idus Aprilis his verbis:

Viclor Honorius inelytus Imperator semper Augustus Largo Proconsuli.

Inter omnes curas, nec illa nos minus sollicitat, quam pertinere ad sacerdotium iudicamus. Cum enim de confirmando Episcopo Vrbe aeternae controuersia tractaretur; atque hi, quoniam inuam possit erant Episcopi de tanto negotio, paucos se excusimauerunt) vt ex Africani & Gallianis praenuncijs plures Episcopi conueniant. Ea videlicet ratione, ne medio tempore quicquam praesumeretur: id quod nostra sententia ordinauerat. & quod statuisse Synodi sententia videbatur. Sed his omnibus defectu, Eulalium sola vsurpatione moram credidit occupandam: quem (sicut decebat) nostra auctoritate conseruat expulsum, ac sanctum Bonifacium Episcopum roboratum. Et quoniam consummum negotium est, incongruum nostra clementia iudicari, si Episcopi nauigationis & itineris inuicem parenterent. Vide sua specialitatis tua Synodum fuisse solutam. Admone igitur, praemissa facta assiduis, auctoritate tua singulos sacerdotes, vt sicut hanc ordinationem esse seruandam, quae continet, vt quicquid in Ecclesia sua orationibus vacet, vt conuenit; propterea quod causa optimo iudicio iam terminata videatur. Data sub die VII. Idus Aprilis. hac Imperator ad Largum Proconsulem; qui mox ad Aurelium Carthaginensem Episcopum scripsit his verbis, eadem significans, quae acceptat litteris Imperatoris:

Domino parenti honorabili Aurelio Episcopo Largus. Demerito sacerdotis, quem sui Dominus idoneum probauit, scias sublationem esse certamen. Sanctum igitur ac venerabilem virum Bonifacium viri Rome Episcopum firmam clementiam Principis, cuius electione dudum sanctitatem tuam praecipua acci, sine sacri restantur assiduis sui cum reuerentia prolata. Oportet igitur populo Ecclesiaeque tuas festinanter inuisas, cui navigationis est dempta necessitas. Et alia manu: Incoluntem te Dominus saepe praesert annis compluribus, domine pater merito honorabilis. hac Largus Proconsul ad Aurelium Episcopum Carthaginensem: qui in eandem sententiam (vt acceptat ex Honorij Imp. litteris) ad ceteros abibentes, Episcopos antea conuocatos ad Synodum scripsit epistolas: ne videlicet, re iam absoluta, peregrinationis fatigaretur itinere.

Bonifacius itaque regressus in Vrbe, quae suarum partium erant, obire sollicita cura non desistit; atque illud in primis, vt schismate conciliam Ecclesiam consolidaret, ciuesque in mutuum concordiam restitueret atque firmaret. Cum vero in his plurimum laborasset, in morbum incidit grauem; adeo vt non nihil periculi obitas immineret. Sed Dei ope aliquantulum conualecens, cum didicisset experimento male esse consolidatam Ecclesiam Romanae concordiam; eam quibus postea adminiculis fulcire curauit: & consulens in futurum, ne post suum obitum grauior scissura eadem distraheretur Ecclesia, de his sollicitus in hunc modum scripsit ad Honorium Imperatorem.

Bonifacius Episcopi Honorio Imperatori:

Ecclesia me, cui Deus noster meum sacerdotium, vobis res humanas regentibus, deputauit, cura conseruare, ne causa eius, quamuis adhuc corporis incommoditate detineat, propter contentum, qui a sacerdotibus vniuersis, & clericis, & Christiana plebis perturbationibus agitantur, apud aures Christianissimi Principis desum. Siquidem secus quam oporteat, eneciat, non vos id scire, qui cuncta aequa moderatione conueniunt: sed nos per nostram tacentem desiderium videbitur, quod ciuitatis quietem, Ecclesiae pacem peruenire valeat, admisisse. Cum enim humanis rebus diuina cultor religionis, Domino fauente, praesentis: nostra culpa erit, si non id sub vestra gloria (quam certum est diuini semper celus animis promptiore fuisse) firmo ac stabili iure custoditur, quod per tot annorum seriem, & sub illis etiam Principibus obtinuit, quos nulla nostra religionis cura conseruauit, id est (vt fidem vtr licet) vt sub vestra Imperio clementia minime qua sunt illicita formidantur. Ipsa enim Ecclesia deuotionem tuam

Christia

BONIFACII PAPAE HONORIO COMMEMORANTIS ECCLSIAM. XL.
[Christi] (Christi) [imperator] meo quidem sermone, sed suo venerabili appellat affectu, quam Christus Deus ipse vestri fides victor & gubernator Imperij vni desponsatam sibi & intactam virginem seruat, ne in eam aliquos partium insidiantium procellarum fluctus intulerit, & quietam faciem temporis in soluta timore turbata, gloriosissimam & tranquillissimam Imperator Augustus.
Ipsa ergo (que vni desponsata, vestra tamen mater est) Ecclesia, hanc partem vestram legationem, quam sui sacerdotibus commisit, appellat; precatur, praecantat, repetit: Vobis (inquit) gloriose imperatoribus, creuit meum, qui modo tuus est populus, tam fides Deo, quam tibi, quae Principi Christiano. Ecce enim inter ipsa mysteria, inter praesentia, quas pro vestri felicitate dependit Imperij, te se (apud quem & de cuius sede agitur) sancto Petro, sollicitus pro religionis obsequia vocibus clamat: eam sollicita petitione misetur oratio, ne hoc in variis res semel causa destruat & vultu soluto, sentiatore sollicitate discordia. Angeretur pluribus, Principi Christianissimo, mater Ecclesia, nisi quod te suarum esset securi caecarum; & nisi in oppressionibus idolorum, in haereticorum correctionibus, fide tua, diuino cultu pariter cum Imperio semper florent, videret. Habet resurgens, pium tua mansuetudinis animam, cum sua religioni veneracione conuictum; cum quicquid hinc proficit, vni agitur, & conferatur fraternis & consuetudinibus nec probatissimi vni, a me & ab omnibus, qui Ecclesiam faciunt, huiusmodi legatis, quibus praecantur, sacra causa religionis profectibus, in Vrbe vestra mansuetudinis hoc animo, quo postulat amicitia, in perpetuum statum vniuersali Ecclesia consilialis. Dat. Solitudinis Italiae.

XLII. His Bonifacii litteris perceptis, Honorius Imperator ad eundem in hunc modum rescripsit:

Vltis Honorius in christo triumphator semper Augustus, sancto ac venerabili Bonifacio Pape Vrbi aeterna. Scripta beatitudinis tuae debita veneracione gratulatione suscepimus: quibus recensitis, egimus omnipotenti Deo maxime gratias, quod sanctimoniam tuam post longum incommutatum operae redditum didicimus salutari. Et ideo venerentibus venerabilibus viris, gaudentium nostram fatorem apicam attestatione firmamus, ac petimus, uti quotidianis orationibus Apostolatus tui studium ac votum suum circa salutem atque Imperium nostrum dignetur impendere. Illud autem pietati nostrae satis placitum esse cognosce, quod sanctimoniam tuam de Ecclesiarum aucti populi perturbatione sollicita est: que ut ne aliqua ratione possit euadere, sacri clemonia nostra credit esse profusum. Denique beatitudine tua praedictante, ad ad conuictum clericorum notitiam volumus pertinere, ut si quid forte religioni tuae (quod non optamus) bono sine forte conigerit, sciant omnes ad auctoritate esse cessandam. At si duo contra has veneritates conuiderit, fuerint ordinari; nullum ex his futuram penitus sacerdotem: sed illam solum in sede Apostolica permittendum, quem ex numeris clericorum noua ordinatio diuina iudicium & vniuersitatis consensus elegerit. Vnde id obseruandum est, ut omnis tranquillam mentem & pacificos animos ex seruitute nostra aduersione custodiant, nec aliquid, sedulitatis comparationibus, tentare conentur: cum certum sit, nulli partium sua studia profutera, haec Honorius Imperator ad Bonifacium de futura sede vacante sollicitus. Etenim Eulalius vna cum suis apud Antium non longe ab Vrbe exul agebat in Ecclesia S. Hermis operens obitum Bonifacii longa aetate & mala valitudine fracti ac debilitati. Verum ipsum Eulalius Nebesinae Ecclesiae postmodum factum fuisse Episcopum, habetur in Ponticali volumine.

XLIII. Haec autem omnia de causa Eulalii & Bonifacii haecenus scriptis epistolis & rescriptis Imperatorum certa atque adeo explorata fide reddita memoria repetens, risum cotine, lector, dum audis, quod qui inter Nouatores profectetur a historiae partem, ait, Eulalius a maiori parte clericis & populi electum, tanta fuisse modestia, ut sponte cederet, licet ipse sciret ad se Pontificatum iure pertinere; Bonifacium vero superbum & impium, alienam sedem inuasisse. Vides, quem scelerentur infelices ab Ecclesia deuantibus historicum, sed finimus, sententia Domini, & cum & ducem caecorum in his & aliis innumeris in quilibet ferme pagina delinquentem: nos cepta prosequamur.

Hanc ipsam quidem diffensionem Romani cleri in nouo creando Episcopo post Zosimum, Pelagianum heretici, atque in primis Iulianus Episcopus Capuanus in Catholicos obicitare conuenerunt: ad quem hac respondens sanctus Augustinus b. eiusmodi illud dilemma te: Memento sane quemadmodum de constituendo Episcopo diffensionem populi Romani insultabundis obicitare: quod abs te quatuor vtrum homines sua fecerint voluntate. Quos si negas, quomodo liberum defendi arbitrium? Si autem fatere, quomodo eam vocacionem Dei, atque a vestro dogmate exorbitas, dum potari diuinitate iudicatum afficitas? An tandem aliquando concedas, quod obfirmatissima contentione negaueris, occulto Dei iudicio fieri, ut in ipsi hominum voluntatibus inueniatur aliquid, quod & peccatum sit, & pena peccati? Hoc autem nisi in ista tua sententia sapueris; nullo modo factum hominum, vitionem Dei esse dixeris. Sed quando ante annos plurimos tale tibi quiddam de beato Damaso & Vrsicino contigit, nondum Pelagianus Ecclesia Romana damnauerat, haec Augustinus: ex quibus plane colligitur, in his Romanae Ecclesiae perturbationibus, cum dire exagitur Eulalii schismate eundem Iulianum Episcopum, Pelagianorum patronum, ea pro haeresi stabilienda habuisse scripta praemanibus, quorum ante, cum de Zosimo ab eo calumniam passio egimus, anno superiore meminimus. Sed quod ratio temporis exigit, hic modo de eo pluribus agendum est.

Diximus superius, duas ab eodem Iuliano epistolas esse scriptas, eisdemque cum haereticis etiam calumniis referas, quibus cum Orthodoxos omnes, tum praesertim Ecclesiam Romanam profudit: quarum alteram Romanam, Thessalonicam vero alteram misit. In ea vero Romanam allata & portentosis Catholicam Ecclesiam calumniis infamauit, dum in primis diceret, Catholicos omnes afferentes ex Adae peccato naturam esse corruptam, sapere cum Manichaeis: insuper dicere eosdem, mentis est, nuptias non esse ex Deo; quod & sanctum Augustinum sensisse, calumniarum est; necnon etiam eosdem affirmare, probris generationem ex diabolo esse; itidem eos afferere, Patres veteris Testamenti nunquam a peccato fuisse per emendationem liberatos, quodque dicerent, Apostolos immoderata libidine pollutos; immo & Christum Dominum nostrum non fuisse immunem a peccato, itemque baptismum non dare omnem indulgentiam peccatorum. Haec & alia, quae dicimus, ille canis impudens non est veritus calumnie impingere Ecclesiae Orthodoxae.

Quidnam amplius? In epistola ad Thessalonicenses data ipse Iulianus vna cum decem & octo suis sectae Episcopis excitare conatus est omnes Orientales Episcopos, vniuersos Manichaeos (ita namque Catholicos nominabat) insultare: ad quod ut eos magis magisque pelliceret, cum Zosimum Papam; tum Romanum clerum praeruaricationis redarguit. Sed haec ex sancto Augustino satis dilata sunt in Zosimo anno superiori. Adiecit insuper mendacissime impius dicere, negare Catholicos liberum hominis arbitrium post Adae peccatum, afferere insuper fatum sub nomine gratiae; & quae eosdem dicere, Deum acceptatorem esse personarum, legem vero datam non ad hominis institutionem, sed ad maiorem damnationem; tradere etiam ipsos, Spiritum sanctum auctorem virtutis in veteri Testamento non fuisse: itemque Prophetas & Apostolos minime sanctos, sed comparatione aliorum minus malos extitisse, & in futura resurrectione homines Dei mandata incepturos implere. haec & alia in Orthodoxos vaniloquus ille conegit, ut colligitur ex commentariis a S. Augustino aduersus eum conscriptis. Ad postremum vero questus est nomine coepiscoporum suorum, Pelagij dogmata a simplicibus quibusdam Episcopis propriis in locis abiq; conuentu Synodali esse damnata: quare vero se, ut tum Orientales, tum Occidentales ad haec exacte inspicienda in viam vniuersalem Synodum conuocent.

Accidit autem opportune, ut cum eiusmodi blasphemias atque mendaces Iuliani epistolas Romanam allatas Bonifacius Papa in manibus haberet; Alypius Episcopus

XLIII. DE IULIANO PELAGIANO IN ROMANICAM ECCLSIAM INSVLTANTE. b. Aug. lib. 1. contra Iulian. Pelag. c. 22.

XLIV. CALVMNIAE QVI BVS SVLLIANVS SVGILLARET ECCLSIAM CATHOLICAM. c. Aug. contra Iulian. Pelag. ad Bonif. lib. 1.

XLV. a. Aug. contra Iulian. Pelag. ad Bonif. lib. 1. QVAE ORIENTALIBVS ADVERSVS CATHOLICOS PELAGIANIS SINVARVNT.

XLVI. Roman

Roman veniens, S. Pontificem conveniret: qui ea bene-
 vltus occasione, per eundem mittit Africam eadem Iu-
 liani epistolam ad Augustinum, vt contrarij eas scriptis
 confutaret: quod ipse naviter implevit, scribens aduer-
 sus eas libros quatuor disertissimos, quos ad ipsum Bo-
 nificium Papam Romanam milt, vt eius probarentur au-
 thoritate. Proficetur id ipse quidem suis ad Bonificium
 scriptis Augustinus a, & in primis cum hac habet de A-
 lypij Romam aduentu, & de Bonificij Papae erga eum
 fraternam exhibitam charitate: *Novitatem inquit te quidem,
 fama celeberrima praedicante; & frequentissimis atque veracissimis
 nunciis, quanta esset Dejerata plenus, acceptam, beatissimo atque
 venerande Papae Bonificij. Sed postquam te etiam praesentia cor-
 porali frater meus vidit Alpyus, acceptisque a te benignissime &
 sincerissime, mutua miscuit, dilectione, colloquia; & te-
 quaeque conveniens, & parvulo licet tempore, magna tamen ti-
 bi univertus affectus, semel & me refudit antmo tuo, teque mihi
 reportavit in suo: tanto maior in me tua sanctitatis est facta noti-
 tia, quanto certior amicitia. Neque enim designaris, qui non
 alia sapit, quam ut alius proficiat, esse amicum humilium; & a-
 morem rependere impensum. & paulo post de eminentia Ro-
 manae Ecclesiae Pontificij, cum commune esse dicat om-
 nibus, illis, quibus praesunt, bene fungi Episcopatus of-
 ficio: ipsum tamen praeminentem celsiori fastigio specu-
 lae pastoralis pro omnibus inuigilare affirmat, vt plane de-
 claretur, quod si interdum contigerit tum ipsum Augu-
 stinum, tum alios nominaliter Romanos Pontifices, colle-
 gas & fratres, nihil tamen imminuat, quin in eisdem
 asserenda sit summa super alios in munere pastoralis pote-
 stas. Quod vero ad Alypium spectat: per transitum ad
 Bonificium ipsum venisse, ex his postumus intelligere, quae
 scribit sanctus Augustinus ad Valerianum Comitem, dum
 ait b: Alypium petroxisse Rauennam, vbi morabatur Ho-
 norius Imperator.*

De ea vero lucubratione aduersus duas illas Iuliani e-
 pistolas elaborata, & ad ipsum Bonificium missa, ita S.
 Augustinus subiungit: *Hac ergo, quae istis (vt dixi) duabus e-
 pistolis illorum ista disputatione respondeo, ad tuam potissimum di-
 rigere sanctitatem, non tam discenda, quam examinanda. & vbi
 forsitan aliquod displicerit, emendanda, consilium. Inducant enim
 mihi frater meus (Alpyus videlicet) quod eos illi dare ipse di-
 gnetus es; quae in tuas manus, nisi vigilantissima diligentia fratrum
 nostrorum, filiorum tuorum, venire non possent. Ago autem gra-
 tias sanctissimae in nos benevolentiae tuae, quod ea mihi latere voluisti
 litterae immittitur gratiae Dei, ut quibus reperisti nomen meum
 calumniose atque eidenter expressum. haec Augustinus, qui ad
 calcem quarti voluminis de eorum conatu, vt ipsorum
 Synodus oecumenica coegeretur, haec addit c: *Verum ista
 rursus superbia, quae tantum se extollit aduersus Deum, vt non in se-
 lo velit, sed potius in libero arbitrio gloriar, hanc etiam gloriam
 captare intelligitur, vt perierit illos Orientis & Occidentis Syno-
 dus congregaret. Orbem quippe Catholicum, quoniam, Domino eius
 vestigante, pernertere nequeant, saltem commemorare conantur. Cum
 potius vigilantia & diligentia pastoralis post factum illis compe-
 tens sufficiensque iudicium, vltimumque ipsi lapsi appaerint, contere-
 di non, sine vt scilicet atque mutantur, sine vt ab aliorum salu-
 te atque integritate videntur. haec ipse: quibus plane intelligas,
 lector, quam detestatoris conditionis sint Nonatores Pela-
 gianis, illis perentibus vniuersale Concilium, istis contra
 refugientibus, & omni licet humanitate & securitate voca-
 tis, interesse penitus reuocantibus: quippe qui non sicut
 Pelagianis fucatas saltem habeant quas praetendant ratios-
 nes, sed omni impudentia ea iactent, quae sciant ab Apo-
 stolorum temporibus in hanc diem & decretis Concilio-
 rum & maiorum traditionibus & Patrum omnium sen-
 tentia esse damnata. Sed quod ad Pelagianos pertinet,
 vti que haud post multos annos congregatum est Con-
 cilium oecumenicum Ephesinum, in quo pariter constat
 ipsos fuisse damnatos. At iam ad Bonificium redeam.**

Quanta ipse inuigilauerit diligentia, ne damnata semel
 Roma haereticis Pelagianis, eademque instar hydræ pluribus
 aucta capitibus sibis, grauiori damno in Ecclesiam Ca-
 tholicam serperet, S. Prosper his docet verbis d:

Sancta memoria Bonificij pijsimorum Imperatorum Catho-
 licæ deuotione gaudebat; & contra inimicos gratiae Dei non solum
 Apostolicis, sed etiam regni vtebatur edictis. Et quando idem,
 cum esset doctissimus, aduersus libros tamen Pelagianorum beati Au-
 gustini Episcopi responsa poscebat, haec ipse. Sed obserua ob-
 ter: quem clarissimi, doctissimi, atque sanctissimi viri Au-
 gustinus & Prosper Bonificium eque sanctissimum atque
 doctissimum praedicant, quem & Romani cleri sanctoris
 patris litteræ ad Imperatorem date commendant, &
 quem tandem ipsi Imperatores suis scriptis adeo celebrant,
 mulca & mortae tum imperitis & rerum gestarum vni-
 uersatione, tum obliuatae malitia, atque iurata ad detrahend-
 um semper Romanis Pontificibus inimicitia, eundem
 carpit, lubannant, diciturque perirent, sicut & alios
 frigida inuersione nominum detinentes, cum S. Bonifi-
 cium Malefacium, Innocentium praedecessorem Nectum
 successorem vero Bonificij Caeselinum Infernalem
 (vt de aliis modo taceamus) appellat. O prudentes hi-
 storici, qui sic conuertuntur historiam in Philippicam, at-
 que graue sedatumque dicendi genus in inuicuas atque
 furentium declamationes, vel potius insultus fatuasque de-
 risiones; ac denique ex historia, quae modesta esse debet
 & uerecunda, impudentissimas atque mordacissimas sa-
 tyras reddiderunt! Sed inuimus eos ad libitum ferere,
 commiseratione potius deplorandos, quam styli acumine
 perurgendos.

Iam vero ad certamen initum inter Iulianum Capua-
 num Episcopum & sanctum Augustinum redeamus. In-
 uenit quidem ille erat & audax, licet esset honesto loco
 natus, patre Memore **, cui cum ipso Augustino magna
 intercelleret necessitudo: de eo enim haec ipse f: *Ego
 certe beate memoris Memoris patris tui non immemor, qui mecum
 non parum inuenit amicitiam colloquio litterarum, teque ipsum
 mihi carissimum fecerat; cum te viderem in libro tuo non antea-
 cano consilio tenuerunt, sed insano conuicio turbulenter, intro-
 duxit te sedandum atque sanandum non in alicuius philosophi
 auditorium, sed in sanctiorum Patrum pacificum honorandumque conuen-
 tum, &c.*

Sed ex quorum schola prodierit nouus hic dogma-
 tibus, insultans Romanae Ecclesiae, Augustino, & Co-
 mibus Catholicis tractatoribus contumeliosus iuue-
 nis, dignum est, vt pericretur. Exat quidem
 sancti Augustini epistola g ad ipsum Memorium Episco-
 pum (ita namque, pro Memore, Memorium, eius
 epistola auctoritate reddendum putamus) in qua & de
 ipso Iuliano iam tunc diacono habetur mentio, quae si-
 lum commune appellat. Videtur vero ipse Memo-
 rius fuisse Capuanus Episcopus, atque filium suum ei-
 dem Ecclesiae mancipatum diaconum ordinasse, quem
 non sacris (vt par erat) sed secularibus imbuendum
 curauerit disciplinis, quas uetus loquendi usus liberales
 appellat. Hinc videas eundem Augustinum in eadem
 epistola ad Memorium data differere pluribus, libera-
 les disciplinas non esse eas, quae vulgo ita dici consue-
 uerunt, sed tantum, quas docuit C H R I S T V S suos
 in primis Apostolos. Petierat enim Memorius pro Iu-
 liano sex libros ab eodem Augustino scriptos olim de
 Rhythmo. Ad finem epistolae, de eodem Iuliano cum
 meminit, haec habet: *Quem quidem, non audeo dicere,
 plus amo, quam te: quia nec veritate dico: sed tamen eade-
 m dicere, plus desidero, quam te. Mirum videri potest, quem ad-
 modum quem pariter amo, amplius desiderem: sed hoc mihi scilicet
 spes amplius videnti cum. Puto enim, quod si ad nos, te uolente uel
 mittente, uenerit, & hoc faceret, quod adolescentem deser, maxime
 quia non dum curu manibus detinetur, & te ipsum mihi expeditum
 apportabit, haec Augustinus de charitate, quae adolescen-
 tem prosequatur Iuliano. Qui adhuc iuuenis sede
 auctus nobili, nempe Capuana (vt tradit Germodius) fa-
 ctu tumidus, litteratumque secularium inflatus super-
 bia, erumpens in maledicta, eo modo sanctissimum se-
 nem Augustinum ipsius amantissimum scriptis exagita-
 uit. Quae contrarius ipse Augustinus redarguit scri-
 ptis; sic exortus b: *Consumitias tuas & uerba maledicta, tu-
 liane, quae ardens iracundia libris quatuor anhelasti, si me ceterum
 dicere.**

a Aug. con- tra duas epi. Pelag. c. 1.

BONIFACII SEX-CEPITAE LVTIVM EPISCOPUM GASTENSEM BENE-FACTUM.

b Aug. de nupt. & con- iugiu. l. 2 c. 1.

XLVII. AUGUSTINVS BROS A SE SCRIPTOS AD BONIFACIUM PAPAN.

c Aug. con- tra duas epi. Pelag. l. 4 c. 12.

XLVIII. d. resp. ad- uer. Colla- pro, e. 3.

BONIFACII SEX-CEPITAE PELAGI- NOS.

e Hyman...

XLIX.

* Memo- rio Ed. con- Iulian. l. 1.

L DE ILLA- NI-TIONE. g Aug. 470.

h Aug. con- tra Iulian. lib. 1 c. 4.

dixit, mentiar. Post vero recensitas sanctorum Latini-
corum Patrum de propositis questionibus scriptas sen-
tentias: ad coercentiam penitus hominis effrenam au-
dacia, ista post multa subiunxit de praesentia cathedrae
Petri: *An idem contentiones putat recensitos scilicet
Patres quia Occidentali Ecclesia sunt omnes, nec vllus est
is qui commemoratur a nobis Orientali Episcopo? Quid ergo sa-
ciemus, cum illi Graeci sint, non Latini? Quis tibi eam partem
Orbis iussit habere, in qua primum Apostolorum iuram vo-
lunt Dominum glorioso martyrio coronari: cui Ecclesia prae-
sentem beatum Innocentium si audire voluisset, iam nunc periculo-
sam iuuentutem tuam Pelagianus laqueis excussit. Quid enim
potuit vti ille sanctus Africanus respondere Concilio: nisi quod an-
tiquum Apostolicae sedis & Romanae cum ceteris tenet perseveran-
ter Ecclesia? haec Augustinus: quibus videas quanti pon-
deris & soliditatis existerent Romanorum Pontificum sed-
is solite ad consultationes responiones; & quomodo vi-
mas instar omnium satis esse dicatur ad confutandas haere-
ses, & audacem iuuentem infrenandum, Apostolice sedis
auctoritas.*

II. Sed quod ad penitentis hominis scripta pertinet: mi-
ta audacia progressus, primum omnium quatuor libros
conscripti aduersus sancti Augustini commentarium de
Nuptiis & concupiscentiis; quem (vt ipse tradidit) post-
quam Pelagium atque Celestium elaborauit, ab il-
lis pronotatus, ne dum assertor esset originalis peccati,
diuinae nuptias videretur. Aduersus hunc, inquam,
tractatum, quem monente Valerio Comite, Augusti-
nus scripserat, Iulianus quatuor libros virulentos euo-
muit: & ex quibus capita quaedam decepta accipiens Va-
lerius ipse ad Augustinum misit: cui data tunc est occasio,
vt contra ea pro sua defensione posterio rem librum ad
eundem Valerium scriberet. Cum vero postea quatuor
illos libros aduersum se editos, integros accepisset, ipse
Augustinus in eosdem contradictionis sex libros contem-
plit, vt ipse testatur ad Claudium Episcopum; à quo id-
em quatuor Iuliani libri ad ipsum Augustinum missi
fuerunt. Sed quid impetuosus ille ventri loquus? Cum
duorum librorum numero se ab Augustino superatum
esse videret; quippe quoniam aduersus suos quatuor ab
eo sex editi fuerant: ipse aduersus hos sex conscripse-
rit, eodem numero, quo fuerat superatus; ipse supe-
rare conatus Augustinum; perinde ac non de veritate
Catholica, cuius essent potiora iura, sed de librorum
numero altercatio esset. Talis quippe natura superbo-
rum haereticorum est, vt non ex parte primas referre ve-
lint.

III. De his octo Iuliani libris fidem facit idem S. Augu-
stinus scribens ad Quodvultdeum: *unde erroris ar-
gumta Genadius & Honorius, dum septem tan-
tum à Iuliano libros esse conscriptos tradunt. Quo-
modo autem hos Augustinus ab Alypio redeunte Ro-
ma accepit, ipse docet his verbis: Honorium cum Ro-
ma accepisset frater Alypius, nondum omnes de scriptis; cum vi-
lati on occasione uoluit praeterire, per quam mihi quinque trans-
misit, promittens & alios tres se cito missurum. & multum in-
stans, ne respondere differret. Cuius instantia coactus sum re-
spondere quod agebam, vt operi utriusque non dessem, vni diebus
alteri noctibus, quando mihi ab aliis occupationibus hinc atque hinc
venire non desistentibus parceretur. erat opus illud, quod prae-
manibus tunc habebat, commentarius Retractionum:
nam subdit: Agebam rem plurimum necessariam: non retracta-
tionem quicquam, &c. sed quando id contigit, dicemus suo
loco inferens: ad plures enim annos eiusmodi negotium
productum est.*

LIIL. Ceterum quod Iulianum haud diu superuixisse Gen-
nadius dicit, dum eum decessisse tradit sub Valenti-
ano & Constantino, quem sequenti anno obiisse scimus, ei
minime possumus consentire: quando quidem auctori-
tate Prosperi constat eum superuixisse vsque ad vltimam
tempora Sixti Romani Pontificis, sub quo vt reciperet
in Ecclesiam, simulauerit penitentiam: immo &
eiusdem Prosperi auctoritate satis compertum habe-

tur, ad Leonis Pape tempora vitam propagasse. sed &
reperitur Iulianus inter alios Pelagianos Episcopos Oc-
cidentis inhaesisse Nestorio tempore Concilij Ephesini.
Rursus vero de eodem Iuliano Gennadius addit, ad aliam
artem esse conuersum, nimirum vt hypocriti deciperet,
quos non valuit doctrina seducere: nam ait &: *Hic Iulianus
dicemofini tempore sanis & angustie indigentibus omnibus suis pre-
rogatis multis miserationis specie nobilium praecipue & religiosorum
illudens, haeresi suae sociavit. Haec Gennadius: atque de Iuliano
haec tenus.*

Quod vero pertinet ad dictam Alypii Episcopi le-
gationem ad Honorium Imperatorem: licet ipsa causa
minime habeatur expressa: tamen ex his, quae secuta sunt,
conicere possumus, tantum Episcopum pro rebus gra-
uissimis illuc esse profectum; & quidem puto pro extir-
pandis latitantibus in Africa Pelagianis. Erant enim non-
nulli, qui licet Pelagianos se esse minime profiteri au-
derent; tamen quae ex haeresi Pelagiana deducebantur,
interdum asserere minime dubitabant. Sit in exem-
plum: quod ex sancti Augustini litteris exploratum ha-
betur de Vitali Carthagenensi, qui licet Pelagij nomen fu-
gere videretur, ex eius tamen doctrina dogma illud im-
pium deducebat, vt diceret, non esse orandum pro idolo-
latriis, vel aliis non credentibus, vt crederent; sed tantum-
modo illis esse proponendam doctrinae veritatem; care-
rum credere, vel non credere, ex eorumdem pendere ar-
bitrio, non autem ex praeueniente eos diuina gratia. Ad
hunc curandum sanctus Augustinus eruditam satis dedit
epistolam, quam illo titulo, Augustinus Christi seruorum
seruus, inscripsit.

Cum vero eius haeresim ipse sanctus Augustinus im-
pugnauit, pristinum Ecclesiae morem insinuat, nimirum
publice orare consueuisse Fideles in Ecclesia, (quod hodie
quoque seruatur) pro infidelibus, & catechumenis: ait
enim: *Exerce contra orationes Ecclesiae disputationes tuas;
& quando audis sacerdotem Dei ad altare exhortantem populum
Dei, ora pro incredulis, vt eos Deus conuertat ad fidem; & pro
catechumenis, vt eis desiderium regenerationis infuset; & pro
Fidelibus, vt in eo, quod esse ceperunt, eius monere perseverent:
substantia pia vocet, &c. Sed cur (inquies) pro cate-
chumenis illa ab Ecclesia precatio iuretatur, vt eis Deus
inspiraret desiderium regenerationis, nempe baptismi?
Id ob eam quidem causam, quod quamplurimi vel
CHRISTI ad baptismum expectarent aetatem, vt quo-
to ipse anno vita sua baptizatus est, & ipsi eodem initia-
rentur sacramento; vel (quod deterius erat) ad obitum
vsque illud differrent, vt sic absque macula vlla post obi-
tum reciperent in caelum. Aduersus enim hos, vt re-
stantes, quamplures tum Graecorum, tum Latinorum Pa-
trum leguntur declamationes, de quibus alias superius di-
ctum est.*

Quod igitur eiusmodi larentes reguli in Africa fur-
tue serperent, & periculum immineret, ne Africana Ec-
clesia eius morbi contagione infectetur: nullum reli-
quum iam videbatur remedium esse, nisi vt qui proterue
nimis despicerent, quae duobus Conciliis in Africa aduer-
sus Pelagium atque Celestij haereses cum Carthagine, tum
etiam Mileui in Numidia habitis statuta essent, quique ea
de re decreta Romanorum Pontificum Innocentij atque
Zosimi nihil facerent, iidem legibus coercerentur Im-
peratorum; quod esse curatum honorifica publica que
Alypii legatione putamus. Extant enim de his Honorij
Imperatoris rescriptum ea de causa in Africam missum
hoc ipso anno ad Aurelium Episcopum Carthagenensem,
quod habetur in Collectione Creiconiana, sed in nostro
Codice absque die & Consule, in exemplari vero, quod
accepimus à preclaro viro Henrico Grauiio professore Lo-
uanienti, cum Romae esset, huius anni Consulibus nota-
tum legimus, nempe Monazio atque Plinta: est autem hu-
iusmodi:

*Imp. Honorius & Theodosius Aug. & Aurelio Episco-
po salutem.*

Gennad. de Virib. l. 1. c. 4.

LIV.

VITALIS
EX PELA-
GIANIS
PROFIT
HAERETI-
CVS.

LV.

L. Aug. epist. 107.
MOS ANTI-
QVVS O-
RANDI
PRO CA-
TECHY-
MENIS.

LYI.
DE LEGA-
TIONE A-
LYPII EPI-
SCOPI.

Dudam

LVII.
HONORI
AD AVRE
EPISCO.
CARTHAG.
RESCRI
P. M. AD
VERSUS
PELAGIA
NOS.

LVIII.
AVRELI
EPIS. CAR
THAGE
PISTOLA.

LIX.
CONCI
LIVM CAR
THAG. IN
CAUSA A
PIARI
PRESBY
TERI
delecti

Dudum quidem fuerat constitutum, ut Pelagius & Celestius
nostri dogmatis reprobatores ab urbe Roma; veluti quidam Ca
tholica veritate contagia, pellerentur; ne ignorantium mentes sa
ua persuasione perverterent. In quo secuta est clementia nostra
iudicium sanctitatis tue, quo constat eos ab universis iuste senten
tiae examinatione esse damnatos. Sed quia obstinati criminosi per
tinax malis, ut constitutio geminaretur, cogit; recenti quoque
sanctione decrevimus, ut si quis eos in quacunque provinciarum
parte latitare non nesciens, aut propellere, aut prodero distulisset,
praescripta pena velut participes subiaceret. Praecipue tamen
ad quosdam Episcoporum pertinaciam corrigendam; qui prava
cerum disputationes tacito consensu asserunt, vel publica op
pugnatione non desistunt (pater carissime atque amantissime)
sanctitatis tuae auctoritate moneo conveniet, quatenus in aboli
tione praeposita heresi; omnium devoto Christianorum consensu
Religio itaque tua competentibus scriptis universos faciat
admoneri, scilicet definitionis testimonium tuis, hanc sibi definitio
nem esse praescriptam, ut quicumque damnationis supra memora
torum (quo patet mens para) subscribere impia obstinatione
neglexerint, Episcopatus amissione multentur, interdicia in perpetuum
expulsi civitatibus, communionem priventur. Nam cum ipsi
nos iuxta Synodum Nicaenam confessione sincera conditorem re
rum omnium Deum; Imperii nostri veneremur auctorem; non
patietur sanctitas tua, scilicet detestabilis homines in iniuriam re
ligionis nova & iniuriata mediantes secretis tractatibus occul
tate sacrilegiorum publica auctoritate damnatum. Vna enim
eademque culpa est eorum; qui aut dissimulando convenientiam
aut non damnando sanctorum nocentem praesertunt. Et alia ma
nu. Divinitus te per multos annos seruet incolamem, pater ca
rissime atque amantissime. Data V. Idus Iunias, Ravenna, Mo
naxio, & Plinta Consi. sequentibus haec in Codice: Eodem
tenore etiam ad sanctum Augustinum Episcopum datum rescri
ptum.

His acceptis, Aurelius Cathaginensis Episcopus ad
Episcopos sibi subditos dedit epistolam, cui huiusmodi
legebatur in codice in scriptis titulus:

Epistola S. Aurelii Cathaginensis Episcopi ad omnes Episcopos per
Byzacenam & Aegyptiensem provinciam constitutos de damnatione
Pelagii & Celestii haereticorum.

Dilectissimi ac desiderabilissimi fratribus ac sacerdotibus
Donatiano primo sedis, Anuario, Felici, Palatino, Primiano,
Gatiano, & alii Gatiano, Luviano, Victoriano, & ceteris per tra
ctum provinciam Byzacenam & Aegyptiensem constitutis, Aurelius Epi
scopus.

Super Celestii & Pelagii damnatione coramque dogmatibus par
ticipem sanctam Dei dilectionem vestram in plenaria Concilio fuisse
commemini, dilectissimi ac desiderabilissimi fratres. Sed quantum pro
honoris Dei, in cuius manu tot regis est constitutam, gloriosissimo
rum Principum Christianorum fidem rectam & Catholicam custo
dientium accessit auctoritas, quam per humilitatem meam unive
rsis coepiscopis meis voluit committere: idcirco honorabilem fraterni
tatem vestram, in his exemplaribus, instruere festinavi, ne quid ma
li in aliqua parte provinciae ex supra dictorum serpensina persuasione
ab universis Ecclesiae totius Orbis excluda, fortasse subrepat. Ob
hoc ergo iam necessaria coheratio Christianorum Principum
charitatem vestram latere non debuit. Et ad me ab his data li
tera: quarum simul exemplaribus lectis, quemadmodum subscribere
et unumque vestrum debeat, dilectio vestra cognoscatur, sine quo
rum Synodibus Gessu subscriptis iam tenetur, siue qui non potius
suis eidem plenario totius Africae interesse Concilio. Quo cum in su
pra dictorum haereticorum damnatione omnium vestram fuerit in
tegra subscriptio: nihil omnino sit, unde vilius dissimulationis, vel
negligentiae, vel occultae forsitan praevitatus aliqua videatur merito
remansisse suspicio. Et alia manu. Opto fratres, bene vivatis me
memores. Data Kalend. Augusti, Carthagine, Monaxio & Plinta
Consi.

Hoc eodem anno, mense Maii habita legitur Syno
dus Cathaginensis, quae ordine quinta recensebatur, cui vi
na cum Aurelio & Apostolicae sedis legatis interfuerunt
ex provinciis Africanae Ecclesiae electi. Iudices, siue le
gati, omnes numero viginti duo: quod vero habetur in fi
ne, subscripsisse eidem Synodo Episcopos ducentos de
cem & septem, intelligendum est, quod quisque ex
illis postea subscripsit in sua Ecclesia eisdem decretis, qui

bus suos legatos ab ea provincia missos subscripsisse scri
ret. Quod autem huic Concilio interfuisse legantur A
postolice legati, Faustinus Episcopus Ecclesiae Potentiae
in Piceno, Philippus & Alelius presbyteri: hi quidem
anno superiori a Zosimo missi fuerunt; quo defuncto,
in Africa vique ad successores electionem perma
nere; creato vero Bonifacio, causam profecti
sunt.

Vnde vero oborta sit causa Zosimo, ut hos Carthagi
nem legatos mitteret, exquirendum in primis est: quae
quidem est ex Communitorio (ita enim appellabant
mandata legatis scriptis prodita) quod in hac Synodo re
citatum fuit, postquam intellegere, quod contineatur in
Synodali epistola ab alio Concilio anno sequenti cele
brato ad Bonifacium Papam scripta, in qua de rebus ge
stis in hac Synodo ita scribitur: a: Quia rogatus ipsa praesentia
vi apud Aila Ecclesiastica & fratribus nostris Faustino coepiscopo &
Philippo atque Alelio comprehensum quaerere, ut promerit
quicquid eu nobiscum fuisset in unum agendum: neminem quidem
sine vilo scripto profecti sunt verba: sed cum id parum flagi
tarem, quod in litteris forent, Communitorium protulerunt
quod recitatum nobis, etiam Gessu, qui fecerit ad nos deservit, et
allogatum. In eo quatuor quidem nobiscum agenda manda
ta sunt: Primum de appellatibus Episcoporum ad Ecclesiam sacer
dotem: Alterum ne ad Comitatum Episcopi importunus augetur
Tertium de tractandis presbyterorum & diaconorum causis, quod
finitis Episcopis si ad eos communitati perperam fuerint. Quar
tum de Fribano Episcopo excommunicando, vel etiam Romanam cau
canda, nisi ea, quae videbantur corrigenda, corrigere, haec enim de
mandatis a Zosimo Papa legatis dicto Communitorio
imperitis.

Sed deprecanda sunt hic ipsa Communitorii verba,
quo cuncta facilius possint intelligi: extant quidem ipsius
duo praecipua capita, de quibus vertitur controversia, re
citata in Concilio Cathaginensi hoc anno habito. ibi
enim haec leguntur: b:

Fratri Faustino, & filio Philippo & Alelio pres
byteri Zosimi.

Vobis commissae negotia non latent, vos ita ve vestra, immo quia
nostri sibi in vobis presentia est, cuncta peragite, in eorum & hoc
nostri positum habere mandatum: vos canonum, quae in pleni
orio firmitatem huic Communitoria in seruiamus, ita enim decernit
dilectissimi fratres in Concilio Nicaeno, cum de Episcoporum appella
tione decernerent c:

Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerit
congregari Episcopi regionis ipsius, & de gradu suo dicerentur
eius, & appellasse Episcopum videtur, & consenserit ad beatissi
mam Ecclesiam Romanam Episcopum, & voluerit audiri, & iustum
putaverit, ut renouetur examen: scribere huic Episcopo dignetur,
qui in iustitia & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter om
nia requirant, & iuxta fidem veritatis deserviant. Quod si u
qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sui mouerit
Romanum Episcopum, ut & latere suo presbyterum mittat:
erit in potestate Episcopi Romani, quid velit, & quid existimet.
Et si deventerit, mittendus est, qui praesentes cum Episcopo iudicent,
habentes auctoritatem eius, a quo destinati sunt: erit in
suo arbitrio. Si vero crediderit sufficere Episcopos, ut negotio
terminum imponant: faciet quod sapientissimo consilio suo iudica
verit, haec canon, latisque ad primum Communitorii ca
pit.

De secundo autem capite, ne ad Comitatum Episco
pim importunus naugent; nihil praeter, quam quod sum
matim haberi in epistola Cathaginensis Concilii ad Bo
nifacium diximus, ibi recitatum legitur, cum illud reci
tari petiitum est a Nouato legato Mauritaniae Sitifensis,
dum dixit: Nunc meminimus, in hoc praesenti Communito
rio electo, etiam de presbyteris, siue diaconibus controuersi, qualiter
ab Episcopo sui vel finitimus audiri debeant; quod in Ni
caeo Concilio minime legimus. Vnde hoc ipsum iubet san
ctitas vestra nobis recitari. Aurelius Episcopus dixit: Recite
tur ad locum etiam hoc, quod depositum. Daniel Notarius reci
tauit.

De appellatibus autem clericorum, id est, minoris lei
rebat.

LX.

a. Exstat in Concilio de fratribus c. re. tom. 1. Concil.

MANDELLI

A. DEPOSITUM

PE. LIBR.

TIS. 2611

LXI.

b. Exstat in Concilio de fratribus c. re. tom. 1. Concil.

c. Exstat in Concilio de fratribus c. re. tom. 1. Concil.

LXII.

LXIII.

LXIV.

restat episcopi synodus certa responsio. De quo quid dicitur fieri, credimus inferendum, quod taliter dictum est in Sardicensi Concilio. Osius Episcopus dixit: Quod me adhuc iuvaret, reverti non debet. Si Episcopus forte irascitur, quod esse non debet, cito aut asserere commoneat: aduersus presbyterum, sine ditione suam, & excommunicare eum de Ecclesia voluerit: promittendum est, ne innoxius demeretur, aut perdat communionem. Et illos habere potestatem ecclesie vt iurisdictionem interpellent Episcopos, vt causam suam audiant & diligenter tractent: quia non oportet negari audientiam roganti. Et ille Episcopus, qui aut iuste, aut iniuste eum excommunicat, patienter accipiat, vt negotiatione discutatur, aut probetur, aut emendetur sententia. Et, haec in Communitorio Zosimi ad legatos ex canone decimosextimo Concilij Sardicensis.

LXV. Cum haec autem recitarentur in dicto Concilio Carthaginensi hoc anno celebrato: accidit, vt cum de fide citati Niceni canonis de appellatione ad Apostolicam sedem contento oborta esset, non in Africanis tantum exemplaribus, sed nec in aliis ab Oriente petitis, citatus canon inter decreta Nicena potuerit reperiri: cuius rei causa apud Zosimii successores Bonifacium & Caeselinum idem Africani Episcopi litteris conquesti sunt, vt ad ipsos datae Africanorum litterae Episcoporum significarent. Huius rei gratia totum exagitationis est versatum examen, Nouatorum a, inquam, diuersarum haeresium, sectarum incredibilis strepitus, summa omnium commotio in ipsum Zosimum excitata, & in Romanam Ecclesiam insular ingruentis grandinis contumeliarum vibrata iacula & maledicta: dum simul inclamant, ipsum Zosimum summo scelere subripere tentasse Romanam primatum Ecclesiae, & quidem malis artibus, nempe mendacio & falsatione Nicenorum canonum: vt plane omnes hi simul iuncti dicant ipsum gessisse speciem Antichristi. His adde, quae impetatis defensor exaggerat, dicens hoc vno facto causam Episcopi Romani funditus eueriam esse.

LXVI. Haec & alia isti, more suo, magna temeritate effluent, quasi deformi superinducta larua, perterrent pueros, rudes, inquam, ac simplices: Tibi vero, lector, puro, risum mouebunt, cum videris tumentium montium insular fluctus in gracilem defecere spumam, & robustos hos pugnatores ex Cadmea victoria de sua ipsorum nece captare triumphum: Te ipsum velim interea patienter finem aequo animo praestolari, & veri amantem, perlectis omnibus, iudicium facere, & iustam sententiam ferre.

LXVII. Haec autem vt facilius assequaris, cuncta res gestae ob oculos tibi primum ponende sunt ordine temporum. Quoniam vero vnum idemque iudicium coepum sub Zosimo Papa anno superiori, etiam ad eius successorum tempora Bonifacii & Caeselinii est propagatum: necessarium hic nos, quoniam sub Zosimo, quare sub eius successore Bonifacio, ac demum Caesellino Pontifice acta sunt, cuncta exacte referemus, paululum ab instituto deflectentes, quo soliti sumus annis singulis singulas in eis res gestas reddere: rei enim magnitudo a nobis extorqueat, vt quae in vna eademque causa sub tribus Romanis Pontificibus gesta sunt annis pluribus, eadem eo, quo transacta sunt ordine referamus hoc ipso anno, quo Carthaginense Concilium ea de causa habitum est: vt ita ipsa historia exacte simul perspecta reddita, sit facile reliqua consequi. Ignoratio enim historicae veritatis plane egit, vt pugnantes aduersarii aere verberarint, quos & loquentes, quae ad rem non pertinent, omnino sentias delirasse, atque in eo desipuisse penitus, dum sic in hoc vno laborant, perinde ac si vniuersa Catholica Ecclesia moles super hoc vno lapide innitatur, quo cauiso, vniuersa sit profusus machina collapsura: non considerantes, in huius templi structura sibi inuicem inherentes praegrandes lapides, omnes aequè inmixtos esse super immobile fundamentum CHRISTVM IESVM. Sed ageres gestas ordine prosequamur, atque primum quae praecesserint, vt opus fuerit Zosimo tres legatos in Africam mittere.

LXVIII. Non vnam quidem tantum praecessisse causam illam de

restituendo presbytero Apinario, ipsa mandata impertita a Zosimo legatis suis, expressa in Communitorio, plane declarant: nam cum de Episcopis appellantiibus ad Apostolicam sedem sit primum mandatum, plane intelligi possit videtur, Africanos Episcopos ad Zosimum appellasse: quod quidem Episcopi Africani litteris suis datis ad Caeselinum Papam his verbis insinuare videntur: b. Praefato itaque debite salutatoris officio, impudico deprecatur, vt ad vestras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem vitra velitis excipere. Et, haec eos de Episcopis dicere, inferior, qui sequitur, sermo declarat. Praecesserat nuper causa Caeselinii, de quo anno superiori dictum est: hic enim damnatus in Concilio Carthaginensi (vt vidimus) pronocauerat ad Romanum Pontificem, & postea a Zosimo est auditus. Accesserat cumulum causa Apinarii presbyteri, qui ab Episcopo suo Urbano excommunicatus, apud Romanum Pontificem se purgans, ab eodem fuerat redditus communioni: qui & in eundem Urbanum accusationes grauissimas i tulit. Appellasse insuper aliquos Episcopos sedem Apostolicam, quae nuper dicta sunt, satis ostendunt. Haec quidem omnia praecessisse legationem a Zosimo missam, litterae Africanorum Episcoporum ad Bonifacium & ad Caeselinum d. datae significant. Sed & aliquid aliud praecessisse oportuit secundum ea, quae in mandatis habentur expressa, cum dicitur, Ne ad Comitatum Episcopi importune nauigent.

Secundum igitur illas, quae tunc inter vtramque partem contouertit vertebantur, dicendum est mandata a Zosimo Papa impertita esse legatis, eademque canonum auctoritate firmata, qui reperuntur esse Concilij eccumenici Sardicensis: vt quod ad primum spectat caput de appellatione Episcoporum ad Romanam Ecclesiam, seu potius appellationis prosecutione, de quo insertus est Communitorio e canon septimus Concilij Sardicensis, sub titulo tamen Niceni Concilij. Secundum item mandatum, quod in eodem Communitorio sequitur, de non aduendo importune Comitatum: sed quae id auctoritate mandetur, expressum ibi non legitur, quod nulla ea de re mota fuerit contouertit: cum tamen liquet id ipsum eiusdem Concilij Sardicensis auctoritate roboratum f. Etenim suggesta in dicto Sardicensi Concilio querela a Grato Episcopo Carthaginensi de Africanis Episcopis crebro nimis ad Comitatum nauigantibus, & quidem non pro miserabilibus personis oppressis subleuandis, sed pro dignitatibus secularibus cognatis vel amicis impetrandis, decretum tunc fuit, vt cum Episcopi Africani adituri Comitatum Romam peruenirent, ibi Romano Episcopo causas exponerent, qui eas examinet, num dignae sint, quae perferantur ad Comitatum, & si tales ipsi viderentur, eius quoque impetrato auxilio, ad Imperatorem deferrentur. Sed cur nihil aduersus haec, sicut in aliis, obiectum fuerit ab eisdem Episcopis Concilij Carthaginensis, cum quidem puto fuisse causam, quod idem Episcopi Africani haud pridem, sub septimo Honorij Consilatu, eadem nouo canone vili sunt penitus confirmasse, dum statuerunt, vt ad Comitatum ituri Formata acciperent a Romano Pontifice, nec nisi ipsius arbitrio liceret illuc proficisci.

Quod vero ad tertium & quartum ordine posita in Communitorio mandata spectat de appellationibus clericorum aduersus suos Episcopos (quod pertinebat causam Apinarii presbyteri contra suum ipsius Episcopum Urbanum Siccentem) postius est pro mandati confirmatione in Communitorio canon idem Concilij Sardicensis, idemque recitatis ex scripto in eodem Concilio Carthaginensi b. Sed cum de hoc, sicut & de primo, obiectum fuerit, non reperiri in Niceno Concilio, coniectura est non leuis, vt loco Niceni in textu (vt nunc legitur) fuerit emendatum Sardicensis, quod sciretur esse canonem verè Concilij Sardicensis. Sed quid est, quod idem Africani Episcopi Carthagine congregati, recitato eodem canone ex Communitorio, eadem refragari vili sunt, tanquam incerti, num esset ex Concilio Niceni decretis,

QVAE PRÆ-
CESSE-
RANT LE-
GATIONEM.
b. Apud Co-
sil. Afric.
c. 105.

Apud Com-
sil. Afric.
c. 101.
Ibid. c. 105.

Apud Com-
sil. Carth. 6.
c. 2.

Concil.
Sard. c. 89.
10.

QVIBVS
CANONI-
BVS CON-
FIRMATA
MANDATA
LEGATIS
DATA.

Apud Co-
sil. Afric.
c. 75.

Concil.
Carth. 6.
c. 6.

QVAE DE
CLERICIS
APPEL-
LANTIBVS
IN COM-
MONITO-
RIO POSI-
TASVNT.

LXX.

cum ex eodem Canone Zosimus videretur confirmare iura ipsorum, quibus ante statuerant in Concilio Mileuitano, & renouauerant in Concilio Carthagenensi b, ne presbyteri, diaconi, & alii inferioris ordinis clericis appellare liceret ad transmarina iudicia, sed questi de suis Episcopis, vicinos adirent Episcopos, & si ab eis quoque prouocandum putarent, Africana adirent Concilia, vel Primates, non autem quærerent iudicia transmarina? Hæc, inquam, cum ipsi statuisent, quidnam aduersus hæc præcepisse visus est Zosimus, cum ex canone Concilij Sardicenis voluit, cunctis presbyteris vel diaconis à suo ipsorum Episcopo, potestatem impertiri, vt finitimos adire possent Episcopos? Hæc quidem quomodo sibi coherereant, non satis video. Vnde non integra in ea Synodo acta recitata haberi, opinari cogor, cum præsertim in praxi contrarium obseruatum appareat. Etenim perspicuum est, tum anno superiori (vt vidimus) iudicasse Zosimum Cælestium damnatum à Carthagenensi Concilio, tum hoc ipso anno audisse Apiarium ab Urbano suo Episcopo excommunicatum, vt planè liquet Zosimum minime probasse, quod ab Africanis Episcopis fuerat definitum, ne presbyteri, diaconi, & subdiaconi appellaret iudicia transmarina. Plus sane apud me valet, quod scitur iterum factum, quam quod fertur semel dictum: etenim certum est, multa in hoc desiderari, quæ non inueniuntur expressa, cum præsertim litteris ad Cælestium iudem Episcopi Africani id ab eo contenderint, vbi aiunt: *Presbyterorum quoque & sequentium clericorum improba refugia (sicut te dignum est) repellat sanctitas tua: quia & nulla Patrum definitione hoc derogatum est Ecclesie Africane, hæcibi, & cætera, quæ sequuntur de sententia Nicenorum canonum. Ista autem inculcasse volumus & vt nonnulla in illis Actis desiderari quisque cognoscat, quæ si extarent, consona factis dicta ab illis esse facile intelligi possent.*

LXXI.

His visis, iam quid in singulis conuenientibus, præsentibus Apostolicæ sedis legatis, actum sit, peruestigemus, & num aliquid fuerit imminutum Romanæ Ecclesiæ auctoritatis. Quidnam autem in eo ipso Concilio hoc anno Carthagine celebrato decretum sit, ipsi Africani Episcopi in epistola, quam, defuncto hoc anno Zosimo, dederunt ad eius successorem Bonifacium Papam, declarant his verbis: *Litteræ nostræ ad eundem venerabilis memoriam Zosimum Episcopum datæ insinuari curauimus, vt ea seruare sine ulla eius iniuria patrisseret sincerius, vsque ad inquisitionem statutorum Concilij Niceni. hæc de potiori causa, nimirum de appellationis prosecutione. In causa autem Apiarij presbyteri quid gestum sit, iidem superius didocent, dum tulerunt: Ille (nempe Zosimus) si adhuc esset in corpore, hoc acciperet gratius, quod videret pacatum terminatum, domine frater. Apiarij presbyter (de cuius & ordinatione & excommunicatione fuerat exortum non solum Sicensium, verum etiam toti Africana Ecclesie non leue scandalum) de omnibus erroribus suis veniam petens, communioni est restitutus. Prior autem coepiscopus noster Sicensium Vrbanius, quod in eo corrigendum visum est, sine ulla dubitatione, correxit. Quæ vero paci & quieti Ecclesie non tantum ad præsens, sed etiam in posterum proficiendum sunt, quoniam talia multa præcesserant, vt vel similia, vel etiam grauiora deinceps præcaueri oporteret: placuit nobis, vt de Sicensium Ecclesia, relicto scilicet honore gradus sui, presbyter remoueretur Apiarius; & accepto epistolo, vbi cum, alibi vellet & posset, presbyterij munere fungeretur: quod eadem ipsi per litteras proprias postulanti sine difficultate concessimus. hæc Patres ad Bonifacium.*

LXXII.

Sed quod hic tantum modo attingunt de confessione Apiarij, iidem hæc paulo apertius atque latius sunt prosecuti in litteris postea ad successorem Bonifacij Cælestinum, his verbis: *Triduo tamen labyrinthico agitato iudicio, cum diuersa eidem obiecta assiduis quereremus, vel moras coepiscopi nostri Faustini: vel tergiversationes ipsius Apiarij, qui nos andas turpitudines oculare conuocatur: Deus iudex iustus, sortis & longanimitatis, magno impendio reseruit. Tertio quippe ac putidore obfirmatæque compressa, qua tantum liquidum * communimonia dentia negationis volebat obstruere, Deo nostro eius conscientiam*

coarctante, & occultata, que in illius corde tamquam in volutabro criminum iam damnabat, etiam hominibus publicante, repente in confessione cunctorum obsecutorum flagitiorum dolosus negotiorum eripit. Et tandem de omnibus incredibilibus opprobriis vitronem se ipse conuicit, atque ipsam quoque nostram sententiam, qua eum & excommunicamus & optabamus de tam pudenda macula posse purgari, conuertit in genitum: nisi quæ, nisi istam nostram meritam vno tantum solatio mitigauit, quod & nos labore diuturniori questum absoluunt, & sua voluerunt qualescumque medelam (et si iniuria se sua conscientia relucante) confessione prouidit. ista autem de Apiario, quare ipsi tam explicitè ad Cælestinum Papam Patres scripserunt, paulo post dicturi sumus. Hæc sunt, quæ hoc anno reperuntur in Concilio Carthagenensi coram Apostolicæ sedis legatis acta.

Zosimo vero inter hæc morte sublato, eodem pendente Concilio, Episcopi Africani (vt diximus) de his omnibus dedere litteras ad Bonifacium, quem acceperunt fuisse Zosimo subrogatum: quibus cum de singulis cum redderent certiorum, addiderunt id ipsum repetere, quod ad Zosimum scripserant, nempe omnia iura secundum mandata lege integra seruaturos, quoque de Nicenæ canonibus fieret exactior exploratio. Rebus sic stantibus, missi sunt legati in Orientem, nempe Constantinopolim ad Articum eius ciuitatis Episcopum, itemque Antiochiam, necnon Alexandriam ad Cyrillum pro fidelissimis exemplaribus Nicenæ Concilij canonum. Antequam autem legati redirent, contigit Bonifacium mori, & in eius locum Iulij Cælestinum. Quid vero Episcopi Africani post explorata Græcorum exemplaria, non inuentis in eis ciuitatis à Zosimo Papa canonibus, egerint: iidem ipsi litteris datæ ad Cælestinum insinuant. Non quidem (vt hodie Nouatores) arguerunt Zosimum imposturæ, dolumve malum atque fallaciam proclamant, neque ob eam causam derogandum putarunt Ecclesiæ Romanæ iuribus. Sed quid? summissis animo rogauerunt, vt maiori cautela Romani Pontifices ex Africana querelas ingerentes susciperent, atque maturiori iudicio causas tractarent, ne sciendicia rite ac probe facta perirent. At præsertim ipsorum audire verba, quæ sic habent in epistola ad Cælestinum: *Præsertim igitur debite salutationis officio, impendio deprecamur, vt deinceps ad vestras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem vltra velitis excipere: quia hoc etiam Nicenæ Concilio definitum, facile aduerter vengabilis tua. Nam si de inferioribus clericis vel laicis videret ibi præcaueri, quanto magis hoc de Episcopo valuit obseruari, ne in sua pronuntia à communionem suspensi, à tua sanctitate vti festinatis, vel præpropere, vel indolite videantur communionem restitui? hæc ipsi: quibus vides eos non prohibere appellationes ad Romanam sedem, sed tantum admonere ipsum Romanum Pontificem, ne (vt aiunt) facilius, quam par est, nec festinat, vel præpropere aut indebitè: nam maturum quidem exposcunt iudicium, non autem reculant.*

Cum ergo manifestè videas eos non refragari appellationibus ad Romanam Ecclesiam, sed tantum exigere, quod æquum iustumque videretur, vt maturiori cause tractarentur examine: Proinde quod subdunt, vt vbi sunt exorta, ibi sint finienda negotia ob difficultatem prosecutionis iudicij transmarini, sed & quod ingerunt de non mittendis Legatis de Latere in Africam & executoribus cum Potentibus: haud ante dictis aduersari putes, vt appellationis iuri voluerint penitus derogatum. Nam nequaquam illum reculant prosecutionis cause modum, qui eo canone ponitur primo loco, nimirum vt ipse Romanus Pontifex causam ipsam propinquis Episcopis per litteras delegaret. Hæc autem, quæ dicta sunt, licet perspicua satis haberi possint, clariora tamen reddentur ex his, quæ dicturi sumus: vt etiam manu quisque tangat, quæ quærit in questione difficillima veritatem: quam non possit quisque non fateri, nisi obtinate procaeterque resistat.

Primum igitur quod ad appellandi ius pertinet: id quidem hand recens inuitum est, sed simul cum ipsa

Eccle-

a Conc. Mileuit. c. 22. b Apud C. Afric. c. 92.

c Apud C. Afric. c. 109.

d Apud C. Afric. c. 109. RESGEST. IN SYNO. DO CAR. THAG. HOC AN. NO SVB ZOSIMO.

e Apud Gen. c. 109. DE YLTRO. NEA CON. FESSIONE APIARIJ. * iuridum

LXXIII. DE EAD. CAUSA SVB BONIFACIO.

DE EAD. CAUSA SVB CÆLESTINO.

Apud C. Afric. c. 109.

LXXIV. EPISCOPI AFRIC. NON DEROGANT IURI APPELLATIONIS.

LXXV.

Ecclesia Romana connotum. Etenim cum Orthodoxorum omnium sententia, ipsa in orbe Christiano (vt superius latissime demonstratum est) obtineat principatum, minores omnes ad maiores, cum lesi sunt, posse habere recursum, & maiores minoribus praesto esse debere, cum ius naturale, tum gentium, atque ius scriptum confirmat. Sed quod modo ad Africanam Ecclesiam spectat, de qua nobis in praesentiarum sermo: Cum qui apud eos clarere praestantissimi Patres, idemque Catholici & Catholicae veritatis accerrimi vindices, vt sanctissimi atque doctissimi viri Cyprianus, Optatus Mileuitanus, & Augustinus, pari sententia absque aliqua dubitatione vel discrepantia tradant, consensumque, ac pluribus praedicti primatum Romanae Ecclesiae, atque & ius ad eam provocandi, ex quadam necessaria assumptione, vili sunt esse professi. Quod vero ad usum perinet: nisi id antiquitus servari solitum esset, haud sanctus Augustinus in causa Caecilianii ista diceret, *Et Eccl[esi]a [Carthaginensis scilicet] etiam transmarina vicina regionibus, & fama celebrissima vocibus: vnde non mediocriter virque auditoratus habebat Episcopum, qui postea non curare consp[icit] antea multitudine numerorum: cum se videret & Romane Ecclesiae, in qua semper Apostolica cathedra regit principatus, & ceteris terris, vnde Evangelium in Africam venit, per communicationis litteras esse coniunctum, vix paratus esse, causam suam dicere, si ab eis ab illis Ecclesiis alienare conerentur.* haec cum ipse dicat, nonne fatetur, appellare illi licuisse ad Romanam Ecclesiam, si illud ei damnum & iniuria inferretur? nam quomodo fieri valuit, vt Africanus Episcopus a coepiscopis laicus in Africa, causam suam prosequeretur apud Romanam Ecclesiam, nisi iure appellationis?

LXXVI. DE EPISCOPIS TEMPORE AVGVSTINI ROM. PONT. APPELLANTIBVS.

Sed quid vetera exempla quaerimus? suppetunt quidem noua, quae sedente ipso sancto Augustino in Numidia contigerunt, ac quidem minime dubia: haud enim horum est leuis asseritio, in quae eodem tanto Patre atque doctore testante, inculcante, in pluribus comprobante, adducemus in medium. O mira Dei prouidentia in rebus Catholicae Ecclesiae moderandis! Eo ipso tempore, quo de Niceno canone caeter Africanos Episcopos contouerisa agitabatur, casum contigisse voluit, cuius occasione isplemet sanctus Augustinus, quem dictis Concilii Carthaginensibus interuillisse diximus, compulsus sit exemplum adducere, quibus demonstraret Africanorum Episcoporum recursum & appellationes ad Romanam Ecclesiam, cum agit de Antonio Episcopo Fussalensi, qui, relicto illi Episcopatus honore, functionibus tamen fuerat interdictus Episcopi, sic damnatus ab Africanis Episcopis, vt ministracione cessaret Episcopatus, cum iste sic priuatus, apud sedem Apostolicam appellans, reclamans dixit: *Aut in mea cathedra sedere debui, aut Episcopus esse non debui.*

LXXVII.

Aduersus hunc igitur sanctus Augustinus, qui vnus ex Episcopis fuit, qui cum ea sententia condemnauerant, respondens ostendit, se pius accidisse, vt Episcopis Africanis priuatis ministracione Episcopatus, honor tamen cum nomine Episcopi eidem relictus fuerit, quod demonstrat his verbis: *Existat exemplo, ipsa sede Apostolica iudicante, vel aliorum iudicio firmante, quosdam pro culpis quibusdam nec Episcopatus honoris, nec relictas, omnimodis impunitas: qua, vt in scriptis temporibus remississima non requiratur, recentia memorata. Clamet Priscus pronuncia Caesariensis Episcopus: Aut ad priuatum locum sicut ceteris, & mihi patere debuit, aut Episcopatus mihi remanere non debuit. Clamet alius eiusdem pronuncia Viter Episcopus, cui relicto in eadem parua, in qua & Priscus fuit, nusquam nisi in dicece eius ab alio communicatur Episcopo: clamet, inquam: Aut vbiq[ue] communicare debui, aut etiam in meis locis communicare non debui. Clamet tertius eiusdem pronuncia Laurentinus Episcopus, & profus huius vocibus clamet: Aut in cathedra, cui ordinatus sum, sedere debui, aut Episcopus esse non debui. Sed quis ista visuperet, nisi qui parum attendit, nec multa omnia relinquit, nec vno modo omnia vindicanda? haec sanctus Augustinus, in his (vt ait) ipsa sede Apostolica iudicante, vel aliorum iudicio firmante. Sed & cum vnus generis casus & vnus tantum prouinciae recenset sedis Apostolicae de Africanis*

5 Aug. ep. ad. Rom. 20. a. MULTIPLES CAUSAE EX AFRICANA ECCLESIA AD SEDEM APOSTOLICAE.

Episcopis exhibita iudiciorum exempla, eademque ipsa recentia: plane potest quisque ex his intelligere, quam crebra atque adeo frequentissima esse contigerit in aliis variis atque diuersis multiplicibusque casibus, tum in ea prouincia, cuius meminit, tum in aliis eiusdem Africae Ecclesiae, Apostolicae sedis iudicia: quae quidem haud ab ipsa Romana Ecclesia exerceri poterunt, nisi cum qui in Africa sententia Episcoporum damnati essent Episcopi, Romanum Pontificem appellassent, qui (vt idem dicit S. Augustinus) aut aliter iudicaret, vel ab aliis iudicata firmaret.

En vides frequentiam Africanorum Episcoporum sedem Apostolicam appellantium. Sed cur modo resillisse vili sint: vt cuncta probe intelligas, praestat hic audire causam Antonij Episcopi Fussalensis, de qua sanctus Augustinus eam ad Caeselinum Papam scribit epistolam: extat enim ipsa, quam consulere cuique liberum erit, fiet plane, vt ex ea tum morem illum iam innotum appellandi ad sedem Apostolicam, eiusque sedis auctoritatem intelligas, tum etiam interpretaris, quae subdumscula vili sint scriptis Patres Concilij Carthaginensis in ea quam citauimus, ad Caeselinum Papam epistola, de non mittendo de Latere Legatum in Africam: vt maxime mirearis, quam concinno ordine cuncta sibi respondeant, & (quod diximus) admirabili Dei factum sit prouidentia, vt casus contingeret, quem & sanctus Augustinus scriberet, vt nulla possit obscuritate velari, vel perplexitate inuolui, atque dubitatione confundi, sed cuncta dilucida atque clara, sine quaere ob oculos posita contempletis: adeo vt tu ipse, lector, quouis affectus sis animo, atque oetiam si ab Ecclesia Catholicae recto tramite procul aberres, non possis non fateri, quae vera certaque ex epistolari historia deducta esse perspexeris. Accipe igitur rei gesta summarium.

LXXVIII. DE CAUSA ANTONII EPISCOPI FVSSALENSIS.

LXXIX.

Antonius Episcopus Fussalensis ob enormia quaedam scelera, agente contra eum sancto Augustino, qui ei sedi ipsum praeficiendum curauerat, ab Episcopis eius prouinciae depositus fuit ab Episcopatus administratione, relicto illi tantum sedis titulo. Appellat hic ad Bonifacium Romanum Pontificem Zosimi successorem: simulq[ue] vafert homo ex Africa proficiscens, acur in sui commendationem liederas a Primare Numidiae ad ipsum Romanum Pontificem, in quibus ille ipsum veluti innocentem excusaret His acceptis Bonifacius Papa a Primare in Antonij Episcopi commendationem litteris, magna cautela (quod ipse sanctus Augustinus laudat) pro Antonio rescriptis, coadhibito temperamento, si nulla videlicet surreptio ingrederetur: nam in litteris haec appoluit: *Si ordinem rerum nobis fideliter indicant, &c.* Sed contigit inter haec Bonifacium mori, & relinqui causam integram eius successori Caesestino Pontifici, apud quem contra suum Episcopum Fussalenses causam prosequentes, querelas pariter eidem Caesestino Papae ingesserunt aduersus ipsius Augustinum, quod perditissimum hominem dedisset ipsis Episcopum. Hoc ipso rerum statu, cum ad aduersario iactaretur fore missuram Caeselinum Papam executores, qui in sedem suam, in ipsam videlicet Episcopatus administrationem Antonium restituerent: ipse Augustinus ad eundem Pontificem supplices litteras dedit, in quibus post alia haec ad finem &

BONIFACII PAPAE SENTENTIA DE ANTONIO EPISCOPO FVSSALENSIS.

5 Aug. ep. lat. edit. Plan. XXX.

Accipe (inquit) manus, quae post eius sancta memoria viri (nempe Bonifacij Papae) in Africa litteras gesta sunt, & subueni hominibus opem tuam CHRISTI misericordiam multo auidius quam ille poscentibus, a cuius inquietudine desiderant liberari. Iudicia quippe illi, & publicis potestates, & militares impetus, tanquam executores Apostolicae sedis sententiam, siue ipse, siue vniuersi crederentur committantur: vt miseri homines Christiani Catholici grauiora formidentur Catholico Episcopo, quem cum essent haereticis a Catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non finis ista fieri, obsecro te per CHRISTI sanguinem, per Apostoli Petri memoriam, qui Christianorum praepositos populorum monuit, ne violenter domentur inter fratres. haec Augustinus, quibus pariter intelligas, quidnam ex Concilio Carthaginensi ad eundem Caeselinum Pontificem Episcopi scribentis sibi

Apud Con- el. Afric. e. 104. Potentibus

EXECVTI- ENI SEN- TENTIE APOST. SE- DIS PRÆ- STANT MAGI- STRATVS AVXILIVM. XXCI.

b Aug. d. l. l. n. q. 261.

c Aug. p. 48

XXCII. DE QVO ALTERCA- TVM SIT INTERE- PISCOPOS AFRICA- NOS ET SE- DEMA- POST.

libi voluerint verbis illis: Excitatores etiam clericis vestros quibusq; petentibus * nolite mittere, nolite concedere, ne sumus iam typhum faculi in Ecclesiam Christi, quæ lactem simplicis et humilitati diem Deum videre cupientibus præfert, vide anur inducere, hæc ipsi. Ex quibus simul omnibus perspicue factis, puto, intelligis, sicut Augustinum, ita & reliquos Africanos Episcopos non refugisse Apostolicæ sedis iudicium, quod implorabant pro confirmandis à se latis sententiis defendendis; ab eis impugnantibus, nec rursus executionem refugisse iudicij, sed quæstos esse de modo exequendi: exhorruisse nimirum mitti clericos cum militibus & magistratum apparituro. Quod quidem illud primum ostendit, interuallum Præsides provinciarum, & qui illis parebant milites, Romanis Pontificibus in exequendis Apostolicæ sedis sententiis: tantum abest, ut eas impedirent, vel remouerentur, vel ut Apostolicis ipsis litteris, Placet, subsciberent, arrogarent.

Ceterum reprehensione verè dignus ne fuerit modus ille cum apparitura militari exequendi Apostolicæ sedis sententiæ: licet sanctissimi viri de eo videantur esse conuicti: haud tamen, quod præsentem causam pertinet, quis dixerit improbandum, si exactè eam consideret. Etenim Antonium culum tantum esse passum, atque iniuste damnatum, verisimile fieri potuit, immo reddi propmodum certum, scribente pro eodem ad sedem Apostolicam ipso provincie totius Primate, qui primus omnium in eum tulerat damnationis sententiam. Dato igitur, ut ex Actis iudicialibus iure ritæque confectis iste per Apostolicam sedem foret in statum pristinum reuocandus: certe secuturum ea, quæ ibidem sanctus Augustinus scribit de insalensibus, id non nisi manu militari exacti potuisse videbatur, quod Romanus Pontifex sua sententia definiisset. Etenim ciues in eum adeo exacerbatos fuisse tradit, ut minime passuri essent ipsum amplius sibi Episcopum præfaturum, immo in aliquod etiam forent vi publica facinus prorupturi, si ipsis inuitis Antonius redderetur Episcopus, testatur quidem id ipsum Augustinus, his verbis agens de plebe Fussalensi: Dolere iusto, eum si bi præfesse, certe omnino non possent: & cum suo illiusque periculo in aliquod scelus suscipiam erumpentem impatientiam sui dolari ostenderent, hæc ipsi. Certe quidem non nisi ex talibus humilicemodi emergentibus introductum oportuit, ut ubi non audiretur Apostolicæ sedis præceptum simplicibus litteris significatum, ad illud exequendum à Romana Ecclesia clerici legarentur cum apparitura, vt cogèrent, quod iuste videri poterat definitum, impleri. Porro ritè, iuste, pieque pro exequendis aduersus refractarios & resurgentes iustus sententiis & Ecclesiasticis institutis, implorare licere ab Imperatoribus, eorumque Præfectis auxilium: non alium quempiam auctorem cito, sed ipsum sanctum Augustinum appello, qui huius sententiæ firmum assertorem atque defensorem se præbuit pluribus in locis, & inter alia in epistola ad Vincentium. Ceterum quod ad Augustinum quidem epistola aduersus Antonium apud Cælestinum agentem pertinet: factum quidem fuisse ipsum Augustinum voti compotem, ipsiusque petitioni Romanum Pontificem annuisse, suo loco dicemus.

Vidisti ne adeo aperta ac perspicua luce, lector, quam procul abest (quod insulantes inactant heretici) conatum esse Zosimum Papam appellandi ius ab Africana Ecclesia suffurari, cum teste ipso Augustino, id iam antiquo atque recenti vsu receptum, pluribusque in Africa frequentatum exemplis, prescriptum fuisse constet? Sed cur (inques) eiusmodi de appellatione oborta est controuerfia? Haud quidem verè à quopiam dici potest, appellandi ius aliquando denegatum, quod tot constat exemplis ante & postea comprobatum: sed potius perspicue cernere est, de modo prosequendæ appellationis obortum esse dissidium: quod satis euidenter possumus intelligere ex ipsius Zosimi Papæ Commonitorio, in quo ubi agitur de primo mandato, non de iure appellandi citatus est canon Concilij Sardicensis, sed de prosequendæ appellationis modo, nempe vt habet idem recitatus

canon Concilij Sardicensis septimus, quo cauetur, ut ipse Romanus Pontifex duplici via possit, si velit, appellantis subueniente iustitia, nimirum vel per litteras, scribendo Episcopis finitima regionis, vt diligenter de causa inquirent atque definiant, vel mittendo Legatos à Latere in Africam, qui præsentem cum Episcopis causam appellanti- um adiant atque inducant, quorum postmodum modum refugisse vidimus Episcopos Africanos, non autem de negasse penitus ius appellandi ad Romanum Pontificem. Etenim ratio in promptu est: nam si ius appellandi denegatum ab eis penitus esset, non ille quidè septimus canon, sed quartus & quintus eiusdem Concilij Zosimo citandus fuisset, quo potissimum de appellandi iure agitur, his scilicet verbis:

Quod si aliquis Episcopus aduersus fuerit in aliqua causa, & putauerit se bonam causam habere, vt iterum iudicium renouetur: si placet, S. Petri Apostolis memoriam honoremus, vt scribatur ab his, qui ex amminauerunt, vel etiam ab alio Episcopo, qui in propinquo morantur. Et si iudicet et renouandum esse iudicium, det iudices, &c. sequenti item canone licet:

Addendum est (si placet) huius sententiæ, quam plenam sententiæ potestatis, vt cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum iudicio, qui in vicinis communis aut locis, & prolesantur agenda sibi negotium in urbe Roma: alter Episcopus in eadem cathedra post appellationem eius, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in iudicio Romani Episcopi terminata.

Vides igitur, qui fuerant citandi canones eiusdem Concilij, si de appellandi iure fuisset inter Africæ Episcopos & Romanum Pontificem oborta controuerfia, & non potius de modo prosequendæ appellationis. Sed & elice- re id quoque potes ex ipsis litteris eorumdem Africanorum Episcoporum ad Cælestinum, datis illis quidem (vt vidimus) post acceptos ab Oriente Nicænos canones, dum ipsi non negant appellationem, cum prosecutionem acceptent, nempe si velit Romanus Pontifex per litteras eam delegare causam ipsis Africanis Episcopis, secundum videlicet priorem prosequendæ causæ modum: sed egre ferre se dicant prosecutionis modos, nempe vel cum Roma summa difficultate procedendi essent testes, vel in Africa per Legatos à Latere foret agenda causa: cui posteriori modo valde obnitebantur, sicut & iniquo ferebant animo executores clericos cum apparitura in Africam mitti, vt ex sancto Augustino vidisti: cum illud magis optarent, vt cum qui appelleret Apostolicam sedem, ab illa delegaretur causa Episcopis illius provincie, vt de Zosimo Papa vidimus delegante Ecclesiæ Cæsariensis causam S. Augustino atq; collegis.

Quod vero legati & clerici executores proterue nimis rem agere viderentur: hos à Romano Pontifice mitti, moleste se ferre, iidem significarunt Episcopi Africani. Certe quidem de his agendi apud Cælestinum tum publicis litteris Africanorum Episcoporum, tum priuatis ipsius Augustini, occasionem dedisse noscitur legatorum nimia in causa prosequenda asperitas & insolentia. Nam in præfenti causa de Faustino legato iidem conuicti sunt litteris ad Cælestinum, ipsum non iam egisse iudicem, sed patronum seculissimi Apianij, & eo proteruè progressum esse, vt diuersas coepiscopis Africanis (vt aiunt) inferret iniurias, de quo antea conuicti litteris ad Bonifacium d' scripserunt, quod non essent typhum istum (vt aiunt) passuri: & in litteris ad Cælestinum erogant, ne sumosum faculi typhum in ecclesia introduci permittat. Est namque typhus, idem quod fastus & arrogantia: vnde de Platarchus nomen quoque Typhonis ab eadem Græca voce deductus, vstrata est eadem vox ab Augustino gratiam, licet alicubi mendose, typhus loco, plus legatur à sancto Ambrosio etiam, frequentius vero à sancto Gregorio.

Cum igitur ex his omnibus, quæ dicta sunt, satis superque liqueat, Zosimum Papam optimam fouisse causam, nec quicquam alieni iuris vstrare conatum esse, quo & prædecessores omnes absque vlla controuerfia potius essent, dum Africanorum Episcoporum appellationibus

XXCIII. CANONES DE APPELLATIONE.

XXCIV.

XXCV.

XXCVI.

FAUSTINI LEGATI CVM AFRICANIS EPISCOPI A WRILITAS. d. Apud Con. cil. Afric. ca. 104.

XXCVII.

ad Apostolicam sedem detulerint, eisdemque his dixerint atque causas ipsas, de quibus contentiones oborte essent, absoluerint: quemnam, rogo, subelle potuit ratio doli mali & imposture, vt supponeret Nicæno Concilio canonem Sardicensem: cum præteritum, qui ab eo citatus est canon non minoris effectus auctoritatis atque præstantiæ, ac si esset Concilij Nicæni. Vbi igitur nulla inesse potuit veritas fingendi ratio, nefas est præsumere fictionem. Quis enim ignorat parisi auctoritatis fuisse Concilium Sardicense atque Nicænum, cum ambo fuerint œcumenica, immo hoc amplius ab illo istud habuerit, quod illi ex Africanis Episcopis vnus tantum Cæcilianus interfuisse reperitur, Sardicensi autem cum Grato Episcopo Carthaginensi triginta quinque (vt Athanasius docet) eiusdem provincie Episcopi præsto fuerit, adeo vt, salua pace Catholica, nequaquam potuissent Sardicensi Concilij canones non recipere? Si ergo doli malus subelle minime potuit, alia plane exquirenda causa est, cur à Zosimo sub titulo Nicæni Concilij citatus fuerit canon Concilij Sardicensis, Coniecture locus patet esse debet, vbi cessat omnis de impostura suspitio. Vnde licet opinari, vel quod canon ille Nicæni Concilij fuerit cum aliis translatus in Sardicense, vel quod, cum id celebratum sit pro corroboracione Nicæni Concilij, idem reputatum cum illo fuerit: quod apud veteres adeo constans fuit, vt cum recenserent Concilia generalia, post Nicænum ponerent Constantinopolitanam, prætermissio penitus Sardicensi, quod tamen fuisse œcumenicum liquet.

XXXVIII Sed nec mirum est, quod nec nouum sit, si vnus idemque canon, vel plures sub diuersis Concilijs censentur. Nam ne longe petita queramus exempla, in promptu est quod in Concilio Carthaginensi anno superiori celebrato inserti habentur canones Concilij Mileuitani, insuper & canones Concilij Hipponensis (vt diximus) translati sunt in posteriora Concilia Carthaginensia. Quid ergo impostura erit, si canones, qui postea reperuntur sub titulo Conciliorum Carthaginensium, quis citauerit nomine Conciliorum Mileuitani, vel Hipponensis? Num qui id faceret, exclamauerit impostorem non puto, immo potius exactum canonum cognitorem, qui nouerit proprios fontes, vnde manarint. Certe quidem plura de Concilio Nicæno sunt exempla, alioque eiusdem Concilij canones translatos fuisse in Concilium Sardicense, nimirum quintum, decimum quintum, decimum sextum, & decimum septimum, quos ex scriptis inuenies in Concilio Sardicensi sub numeris primo, decimo nono, & decimo sexto.

XXXIX Quod si neges ea de appellationibus statuta fuisse in Nicæno Concilio: vnde negationem hanc probare vales? Num illud vnum satis esse potest argumentum, quod codices Africani & aliqui Ecclesiarum Orientalium illis careant? Ego contra, Romanæ Ecclesie codices illos habuisse, testificatione Zosimi, asseram. Modo æqua lance perpende, quibusnam codicibus maior adhibenda sit fides, simul considerans, quæ longo tempore sit passa naufragia Ecclesia Africana factione Donatistarum, qui cum Arianis factis interantiquorum nequitia & illud quoque factum esse iam diximus, vt ipsam Concilium Sardicense, idemque œcumenicum, cui decum Primare Episcopo Carthaginensi triginta quinque Episcopi Africani interfuerunt, posteris Africanis penitus interceptum fuerit, vt omnino perierit, immo & nomen ipsum male apud eos audiens, respiceretur, tamquam Conciliabulum hereticorum. Conuertere rursus oculos ad Orientis Ecclesias: & quibus per plurimos annos fluctibus iactata fuerunt, considera, Ariani Episcopis præsentibus, expulsi penitus Catholica communione Episcopis: quibus omnibus malis commisit Romanam Ecclesiam, iam superius ex rebus gestis singulorum annorum satis perspicue demonstratum est. Ex quibus plane iure argumentari liceat, fideles habendos esse codices in Romanæ Ecclesie archiuo diligent custodia asseruatos, quam quoslibet alios diuersarum provinciarum. Haud enim recens est eiusmodi argumentatio, sed iam verus, à maioribus vsurpata & solida fide recepta, cum contigit in dilectationem venire fidem codi-

cum Romanorum & Orientalium, quando ex integritate Romanæ Ecclesie chartarum fuit perspicue demonstratum, ipsas sacrosanctas Synodos œcumenicas apud Orientales ab hereticis esse corruptas, labefactas, ac penitus in falsum sensum mutatas & deprauatas: quas & ex Romanis codicibus oportuit in pristinum veritatis candorem restituisse. Facit de his omnibus certam fidem sanctus Gregorius à Papa, quem consulat. Si igitur ea de Concilijs Ephesino & Chalcedonensi acciderunt, cum Ecclesie Orientales à Catholicis regerentur Episcopis: quid censendum est, cum Ariani, in quorum manibus erant omnium Ecclesiarum codices & omnes vbique locorum constructæ Bibliothecæ, Orientalibus præterant Ecclesias? num quis negabit talia accidere potuisse, immo & accidisse non facilius existimabit? Sed ne hic eadem repetere cogamur, consule, quæ dicta sunt superius tertio tomo de causa, cur nomine Concilij Nicæni citati fuerint canones Concilij Sardicensis.

His denique & alijs persuasi Episcopi Africani, longe absque, vt citatos à Zosimo canones non repositos inter canones Nicæni Concilij, sed sub Concilio Sardicensi, vt adulteros reicerint, & vt alciitios spurcosque damnauerint, sed eos potius vt legitimos ac fide dignos (vt par erat) habuerunt. Cuius quidem rei locuples testis accedit Ferrandus diaconus Carthaginensis Ecclesie, qui in huius seculi sine magno splendore claruit non Carthagine tantum, sed in vniuersa Ecclesia Africana. Hic quidem in suo Breuiario, seu Concordantia canonum, quam diligenter elucubratur trecentis distinxit capitibus, eorundem & canonum mentionem habet, recensens eos sub titulo Concilij Sardicensis; immo ipse recte interpretatus, alteri eorum huiusmodi præfixit titulum d: *De provinciali Synodo veteri aucta per vicarias Episcopii vrbis Romæ, si ipse decreuerit.* ita ibi: vt plane intelligas, nequaquam ab ipso appellationis iuri, sed nec executioni ipsius per vicarios, nempe Legatos de Latere, faciende, esse derogatum, vel imminutum, cum modum dumtaxat illis displicuisse, quæ dicta sunt superius, doceant.

Confidera igitur, lector, cuncta, quæ à nobis allata sunt pro defensione Zosimi Papæ & iurium Apostolice sedis (quod sincerè sine furore & fallaciis rem agamus) non aliunde de prompta esse, quam ex testificatione ipsorum Africanorum virorum, ac potissimum sancti Augustini, & aliorum, qui huic Synodo interfuerunt, aduersantium Episcoporum, ex scriptis ab ipsis epistolis & alijs: quibus perspicue intelligere possis, omnia ritè, sine dolo & impostura, omniaque fideliter à Zosimo & successoribus Romanis Pontificibus esse tractata. Si ergo hæc ex aduersantium domo petita rem adeo perspicuat reddidit: quid si extaret ipsorum Romanorum Pontificum Zosimi, Bonifacii, & Cælestini ad eorum litteras redditæ responsiones, cum & sine ipsis penitus euincatur causa? Cum igitur iam ex his, quæ dicta sunt, plena fide probatum habeas nus antiquum appellandi ab Africanis Episcopis ad Romanam Ecclesiam, illudque frequentibus & antiquis & recentioribus firmatum exemplis, perspicuumque redditum non rem nouam tentasse Zosimum & successores, nec suffuratos esse (quod aiunt) ius appellandi, vique adeo manifestum sit: ipse certe (si possent) plane erubescerent chartæ, quæ à Nouatoribus Zosimum & Bonifacium stylo lancinantis sunt contumeliosè exarata. Sint iidem ipsi iudices, si quod tamen veri cognoscendi studium, quod connatum est omnibus, eorum in fide animis: simulque dicant omnes, quam offensa semel mente densa caligine, & in transieritum acta odio atque luore, feratur in preceps, dum iidem ipsi quæcumque ignorant, blasphemant, & dente canino corrodunt.

Sed nec parcendum illi, qui ignoracione rerum gestarum, ex turbis his actus in fugam, quæ sunt quod pijs non licet in mendacis latebras. Falso enim existimans postremis Africanorum Episcoporum litteris ad Cælestinum Pontificem datis esse consaratum schisma, diuisimque pe-

Greg. 1. c. 14.

XC.

Breuiar. Ferrand. c. 149. 153. apud Gregorium. c. 5.

XCII. EX SVIS SCRIPTIS AFRICANIS CONVICTI.

XCII.

DE EPISTOLA CONFECTA BONIFACII PAPAE NOMINE.

nitus Africanam Ecclesiam à communione Romanæ: quid improbe improbus finxit impostor? (vehementius enim commouet in eos, qui mendacis kbesant, quam se putant suffulisse Dei Ecclesiam, columnam & firmamentum veritatis) quid, inquam, ille? Qui igitur semel errore ductus sibi persuasit hoc tempore scilicet penitus fuisse Africanam Ecclesiam à Romana (proh nefas!) quam enorme excogitauit commentum? Finxit Bonifacii Secundi Papae nomine epistolam ad Eulalium Episcopum Alexandrinum de reconciliatione Ecclesie Carthaginensis cum Romana, iam ante (vt sibi videbatur) schismate discissa ab his temporibus Bonifacii ac Caelestini prædecessorum Romanorum Pontificum. Addit etiam eadē re ab alio Eulalio Episcopo Carthaginensi libellum ad ipsum Bonifacium pro reconciliatione datum, necnon intercessisse ad rem perficiendam tradit litteras Iustini Imperatoris. Hæc quidem & alia mendaciorum frigidis concinator, sed callidis veterator, abi habet. Patienter audi, & scies meæ commotionis paulo post iustissimam causam.

XCIII. REDARGUITUR FALSITATE EPISTOLAE NOMINE BONIFACII PAPAE SCRIPTA.

Agendum iam pridem alias nobis fuit in Notationibus ad Romanum Martyrologium aduersus eundem impostorem, cuius quidem epistola commentitia adeo immentis ciades ea ex parte infertur Ecclesie, vt nisi falsa omnino ea esse conuincitur posset, planè ex Ecclesie Catholice albo expungenda fuissent sanctorum Africanorum martyrum agmina, qui in persecutione Wandalica pro fide Catholica magna gloria certantes, atque agonem summa patientia consummantes, affectu sunt martyrij palmam, delendique pariter forent ex Ecclesiasticis tabulis præclarissimi confessores, qui per illud spatium annorum centum in Africana Ecclesia clauere doctrina atque vitæ sanctitate conspiciunt. Etenim si integro seculo hoc, nempe à Bonifacio Primo vsque ad Bonifacium Secundum, Africana Ecclesia perseverauit in schismate, nihil est, vt aliquis potuerit interea legitima impetrari corona martyrij, vel in aliquo confessionis premio munerari, cum & sententia Cypriani & ipsius Augustini Africanorum Annulatum atque doctorum, certum exploratumque sit, nullam esse posse schismaticorum coronam & prænitium, quæ non nisi dentur in Ecclesia Catholica largiri. Vide, rogo, in quod discrimen ille, quisquis fuerit, adduxerit Ecclesiam: cum si eius stare posset epistola, corruere necesse esset ea ex parte Dei illam structuram, quæ tot sanctorum martyrum & confessorum viuis est aucta lapidibus.

XCIV.

Cæterum toto celo (vt dicitur) palam fecimus & demonstrauimus clarissima omnino luce quod homine vaffra elaboratum esse commentum, dum ostendimus, nec hoc tempore sub Bonifacio, Caelestino, vel eorum successoribus Romanis Pontificibus intercessam fuisse vel ad vnus diei tantum spatium, vel horæ momentum, Africanam cum Romana Ecclesia communionem: quod & tibi notius fiet ex his, quæ inferius singulis ferme annis dicturi sumus: vt nulla profecto dubitatio hac de re animum tuum pulsare possit. Vnde planè intelligas, epistolam illam esse falsissimam, siue eius spectes argumentum, siue explores, quæ in ea auctor congestis alia aperta mendacia. His addas, quod dum finxit Bonifacium Secundum eam scribere epistolam ad Eulalium Episcopum Alexandrinum, planè de Eulalio tum Episcopo Alexandrino manifestè id redarguit falsitatis, cum constet tempore Bonifacii Secundi præfuisse Ecclesie Alexandrinæ Timotheum eius nominis tertium, siue quartum potius dicendum, eundemque hæreticum, & à Romana Ecclesia alienum. Sed nec est, quod fingi possit aliquis alius Eulalius nomine præfuisse Ecclesie Carthaginensi, cum tempore eiusdem Bonifacii, regnante Gelimerè Wandalorum Rege, nec vnus esset repertus in Africa Catholice communionis Episcopus. Insuper dum inconcinne efficitur in eadem epistola meminisse Iustini tunc regnantis Imperatoris, quam a peregrino mentium esse significat? etenim eo tempore Bonifacii non Iustinus, sed Iustinianus regnabat in Oriente. Vides, lector, quot quantisque certis demonstrationibus

res tibi factæ nota, cum vcl vna tantum ex adductis hie rationibus plusquam satis esse poterit ad arguendum epistolæ falsitatem; & intelligis, quanto periculo recipiantur indiffusa quæq; Romanorum Pontificum nomine edita. At de his factenus.

Iam vero elucidatis, quæ in maximam controuersiam ab aduersariis deducta erant atque defensa: reliqua eiusdem sexti Concilij Carthaginensis aboluimus. In Concilio Carthaginensi, siue hoc, siue alio sub eodem Bonifacio celebrato, editus est canon de libris canonicis diuine Scripturæ: extat adhuc, sed nescio, quomodo relatus sub Concilio tertio Carthaginensi sub numero quadagesimo septimo, vbi ad finem de confirmatione canonis per Romanum Pontificem Bonifacium ista subiunguntur: *Hoc etiam fratri & confidero nostro Bonifacio, vel alio canonico Episcopo pro confirmando isto canone innotuit, quia à Patribus ista accepimus in Ecclesia legenda. Licet etiam legi Passiones martyrum, cum anniuersarij dies eorum celebrantur, hæc canon. Ex quibus vides, lector, quantum deferret Africanam Episcopi Romane Ecclesie, dum eodem tempore, quo ea agitur controuersia, nihil remiserunt summisionis & reuerentie erga Romanum Pontificem. Sed & illud considera, quod si in hagiographis suscipiendis confirmationem requirunt illi ab Apostolica sede, quantum abest, vt ob causam aliorum canonum ab ea volerint separari. Quomobrem & illud accidisse diximus, quod licet canones illos citatos nomine Concilij Niceni inter alios Nicænos canones minime reperiri contingerit, nihilominus eosdem, ac si Niceni fuissent, custodiendos acceperunt. Porro canonem istum de sacris libris fuisse (quod postularant) à Bonifacio Romano Pontifice confirmatum, inde certum ducimus argumentum, quod sanctus Augustinus scribens ad Quirintium hæc ait: *Vos ipsi pro nite in scandalum mittite Ecclesiam, legendi in populo scripturas, quæ canon Ecclesiasticus non recepit, & paulo post: Non meminere in Concilio institutum, quæ sint Scripturæ canonicæ, quæ in populo Dei legi debeant? Respondeo ergo Concilium. & omnia, quæ ibi legitur, commenda memoris. &c. hæc ipse, vt de confirmatis ab Ecclesia sacris libris.**

Quod insuper ad legendas Passiones martyrum in Ecclesia anniuersaria die canon sanciuisset videtur: id quidem haud improbat Rom. Pontifex, licet minime Ecclesia Romana vsu receperit, quod scilicet (vt restatur Gelasius) ex eis aliqua ab idiotis, aliqua etiam ab hæreticis probarentur fuisse composita. Sed hæc intellige de prolixioribus Actis sanctorum martyrum, quorum vix pauca reperiri contingit suo pristino, quo sunt scripta, candore atque simplicitate nitescere, de quibus hæc habet & sextæ Synodi canon: *Quæ à veritate hystoribus consilia sunt martyrum hystoria, vt sic martyres in omnia afferrent, & qui eas audirent essent, in infidelitatem deducerent, in Ecclesia non publicari iubemus, sed eas igni tradi: qui eas autem adiutunt, vel tamquam veris eis mentem adhibent, anathematizamus.* hæc ibi. Cæterum compendiosa illæ Passiones martyrum, quas continent Martyrologia, anniuersaria quaque die, quæ iidem passi sunt martyres, & apud Latinos, quam Græcos antiquo vsu semper in Ecclesia recitari consueverunt. Sed redeamus ad Synodum.

Decreta iam in eadem Synodo (vt dictum est) magna celeritate legatione in Orientem ad perquirendos Nicænos canones, duo inuēti delectique sunt, qui idem inuenus obirent, Innocentius presbyter, & Marcellus subdiaconus Ecclesie Carthaginensis: quorum prior Innocentius presbyter missus est Alexandriam ad Cyrillum eius Ecclesie Episcopum, Marcellus vero ad Articum Constantinopolitanum Episcopum. hæc quidem ex redditis ab eis ad Synodum litteris perspicua sunt, quibus Cyrillus diem Paschatis anni sequentis ad XVII. Kalend. Maias annunciat: constat quidem etiam ipsum (vt agebat Theophilus) annis singulis singulas scripsisse Paschales epistolas. Extant ipsæ in Vaticana bibliotheca numero trigintadua, quas exhibendas curauimus, & Latinitate donandas per Federicum Merium diligenter in opus incumbentem.

Quod

XCIV.

Can. Cælestini & Canonem Scrip. R. A. Confir. Roman. Pont.

Aug. 35.

XCVI. ACTA MARTYRUM QUAE EXPLORA.

Apollin. ad Iulian. sec. 3. ca. 69.

XCVII. DE INNOCENTII LEGATIONE IN ORIENTEM.

XCIV. Quod rursus ad Innocentium presbyterum ad Cyril-
lum Alexandriam missum pertinet: ipsum inale profectum
esse Hierosolymam, reddiditque S. Hieronymo litteras
S. Augustini & Alypij, ex eiusdem ad eos responsione per-
spicue possimus intelligere. Inter alia autem iidem Augu-
stinus & Alypius suis litteris reddiderunt sanctum Hiero-
nymum certorem de damnatione facta haretis Perugi-
nae. Quae de re magna ipse Hieronymus laetitia affectus est:
vide ad eos: *Mibi* (inquit a) *omnis occasio gratissima est, per
quam scribo vestrae reverentiae, testem innotans Deum, quod (si pe-
ri possit) assumpti alii columbae, vestris amplexibus implicaret, sem-
per quidem pro merito virtutum vestrarum, sed nunc maxime, quia
cooperatoribus & auditoribus vobis haresis Caesariana ingulata est:
qua ita infecti corda multorum, ut cum speratos damnatosque es-
se se censuerunt, tamen veniens mentium non emittant, & quod saltem
possunt, nos oderint, per quos putant libertatem docenda haresis
perdidisse, haec ipse. Meminit in eadem ipse epistola de
S. Eustochio proxime defuncta & quidem (ut videtur)
hoc anno: nam anno sequenti ab adventu Innocentij pres-
byteri se eam epistolam scripsisse testatur, qui hoc anno
(ut dictum est) illuc ab Africanis Episcopis missus fuit.
Sicque & sequenti anno eam ab ipso epistolam scriptam
apparet, antequam haud pridem (ut ibi ait) S. Eustochium
defuncta erat, fuisse quidem videtur illa novissima om-
nium epistolarum ipsius: nam anno sequenti (ut dicemus)
eundem S. Hieronymum ex hac vita migrasse, Prosper af-
firmat.*

XCIX. Ex his igitur (ut videtur) consignatum habes tempus mi-
grationis clarissimae genere & sanctitate celeberrimae Eu-
stochij virginis, S. Paulae filiae, agentis Berthelem vna cum
matre annis viginis, post illius vero obitum annis quinde-
cim, ut ex litteris b eiusdem Hieronymi ad eam in ma-
tris transitu ex hac vita scriptis intelligi potest, dum
sub Consolato Honorij sexto & Arilheni (qui est annus
Domini quadringentesimus quartus) numerat commora-
tionis eiusdem Paulae matris Berthelem annos viginis, a
tempore videlicet, quo vna cum filia Eustochio illuc pro-
fecta erat: a quo quidem tempore usque in presentem An-
num incolatus monasterij Berthelemitici superstitis Eu-
stochij filiae anni intercurrunt quindecim, siquid anni sicut
trigintaquinque monasterio obstant: eisdem Eustochij
in Berthelemitica mansione, actis iam ante Romae in
sancto proposito vna cum matre annis quinque, haec om-
nia liquet ex testificatione sancti Hieronymi, castissima
Virginis cum caelesti sponso nuptiarum spiritualium pro-
mubi, morum excolitoris, & fidelissimi eius integritatis ad
obitum usque castodis: cuius quidem scriptis, quae, qualis,
quantaque S. Eustochium fuerit, sexcentis ferme lo-
cis, haud obscuris notis declaratum inuenies. Extitit
ipse plane terra bona & optima, quae tanto cultore digna fru-
ctum reddidit centuplum, & quidem in patientia: cuius
specimen insigne edidit illud novissime, quod grassatores
palla, caedes & incendia, bonotumque depraedationem, &
his omnibus aceriores minas, conquesta de his apud Ro-
manum Pontificem, noluit nomina recedere sceleratorum
tanta sacrilegia perpetrantium, nec eorum ad facinus im-
pulloris edisserere voluit occulari, sed signaculo Chri-
stianae mansuetudinis ac patientiae illibatam virginitatem,
& custoditam quam exactissime disciplinam monasticam
consignavit, sic nempe summa integritate & sanctitate to-
tus vitae transactae per totum quam honestissime atque san-
ctissime claudens.

Hic finis Juliae Eustochij, immo principium vitae, cum
extortum diu nuptiarum tempus advenit, iam longe an-
te plurimos annos ab ipso S. Hieronymo ei ingiter con-
templandum ob oculos positum, cum in nobili illa de in-
stitutione virginis sermone in ipsius sublimi professione
virginitatis tyrocinio elucubrata, ad finem ista de eius ti-
ne philosophatus, vel potius vaticinatus, habet: *Egredere,
quae, pauperes de carcere, & praesentis laboris ante oculos tuis pro-
ge mercedem, quam nec oculus a vidit, nec auris audivit, nec in cor
bonum afferent. Quasi erit illa dies, cum tibi Maria mater Do-
mini choros vicarias comitata virginum, cum possit Rubrum mare
submerso cum suo exercitu Pharaone, tyropanium tenens praecitet*

responsura: *Centenus a Domino: gloriose enim honorificatus est:
equum & ascensorem proiecit in mare. Tunc Thecla in tuos latus
rolabit amplexus. Tunc & ipse sponso occurret: & dicit: Surge
veni sponsa mea, veni proxima mea, speciosa mea, columba mea:
quia ecce hiems transiit, pluuia abiit sibi. Tunc Angeli mirabuntur,
& dicent: Quae est ista proficiens quasi dilauculum, speciosa ut Lu-
na, electa ut Sol? Videbunt te filiae, & laudabunt Regina, & con-
cedunt tibi adiacunt. Hinc & alius castitatis chorus occurret: Sara
cum nuptiis veniet, filia Phanaelus Anna cum viduis. Erunt in di-
uersis gregibus carnis & spiritus matris tuae. Letabitur illa, quod
genitrix: exultabit ista, quod docuit. &c. haec Hieronymus de
futuro iam diu ante descripto Eustochij ad Deum transi-
turale namque ante triginta & amplius annos de venturis
cum sponso caelesti eius nuptiis dulces praecinit epithala-
mum, quod nos hic epigraphico loco posuimus. Non enim
lachrymis, sed gaudiis, nec funeris, sed triumpho pompa
prosequi decet tantam virginem migrantem ad Christum
Virginum sponsum.*

Quocirca annos nata sanctissima Virgo deceperit,
haud excessisse putamus aetatis annum quinquagesimum:
utpote quam tempore S. Blefillae fororis obitus (cuius suo
loco & tempore quarto tomo meminimus) haud proreche
fatis aetatis fuisse, idem S. Hieronymus h testari videtur,
vbi in consolatione Paulae matris de eiusdem Blefillae obi-
tu ait: *Parce saltem Eustochio tuo, cum parva adhuc aetate & rudis
penis infantia. Fuit autem ipsa inter quinque S. Paulae filios
tertio loco genita. Erat Blefilla omnium primogenita, se-
cunda Paulina, tertia Eustochium, quarta Rufina, quinto
vero loco & vltimo Toxotius natus, ut ex testificatione eu-
iusdem Hieronymi satis liquet. Cum igitur tempore pro-
fectionis S. Paulae ex Vrbe Hierosolymam ante annos (ut
diximus) triginta quinque, ut idem testatur, esset Rufina
quarto loco nata iam nubilis: quae diximus de aetate Eu-
stochij, confirmari posse videntur, ut quae ante ipsam orta
Eustochium haud minor annis tunc quindecim fuisse di-
catur, quae quidem in ita de annis Eustochij ratione, ipsam
quinquagenariam decepsisse dicendum erit. Porro dies na-
talis sanctissime Virginis Eustochij relictus reperitur a Ro-
mana Ecclesia in tabulis Ecclesiasticis IV. Kal. Octob.
hoc elogio: *Eodem die S. Eustochij Virginis filiae B. Paulae, quae ad
Praesepse Domini cum alij virginibus emigrata: praclaris meritis ful-
gens, migravit ad Dominum, haec tibi publica testificatione, cum
alioqui privati obsequis omnes ferme facte virgines eam
consequerint frequentare.**

Sic igitur cum ex humanis Eustochium decepsisset, so-
lacio amite remansit Paulina Iunior delibuta. Haec (ut di-
ctum est) nata est ex Matre Lara atque Toxotio filio S. Paulae,
de cuius educatione ad eius matrem S. Hieronymus e-
pistolam scripsit & dictaque est ad discriminationem Pau-
lae Senioris eiusdem aetate ista Paula neptis, de quidem
S. Hieronymus in dicta epistola ad Augustinum & Aly-
pium in fine his verbis: *Paula vestra neptis. Sed melius ita in
aliquibus scriptis codicibus: Paula neptis, vestra. & quod se-
quitur: Miserabiliter deprecatur, ut quoniam eius fiti, & multum
vos salutat. haec de ipsa: quae in eodem elicta monasterio,
quando diem extremum clausit, nobis est haec tenus in-
compertum. Par est autem et credere, ut quae quod suo loco
dictum est superius) nata est ex reprobatione martyris, &
ab ipsis incunabulis Deo dicata, tantarumque feminarum
sancta educatione nutrita, ac S. Hieronymi scriptis ab in-
fantia ad summum virtutum exemplar instituta, finem e-
gregia pariter clausit sanctitate.*

Sed & illud ex eadem S. Hieronymi epistola velim ob-
serues, ipsum non Paulae neptis tantum nomine eisdem Au-
gustino atque Alypio Episcopis saluam impertire, sed no-
mine etiam Albinae, Piniani, atque Melantiae, quos ante fe-
ptem annos diximus versatos in Africa, & postea vna si-
mul venisse Hierosolymam, ait enim: *Sancti filij commu-
nes Albinae, Apiniani, & Melantiae plurimum vos salutat. haec
tibi Verum pro Albina, Albina, & pro Apiniani, Pina-
nii restituerendi sunt, nisi praeter Albinae matrem fuerit
illuc Albina filius. Sed quado iniquis hi Hierosolymam
peruenerunt ante triennium. Et ne putetis nos agere coniec-
tura, vel diuinare, habes id ipsum expresse demonstratum*

Exod. 11.
Cant. 3.
Cant. 9.
CI.
EVSTO-
CHII &
TAS.
Hier. 22.
Hier. 27.
CII.
DES. PAU-
LA IVNIO-
RE.
Hier. 29.
CIII.
DE MELA-
NIA IVNIO-
RE ET
SOCII.
Hier. 29.
Albina
Pinianus

Ex aut. apud Maraph. die 17. Ian. & Sur. tam

Pallad. in L. 1. c. 47.

Idem. c. 47. ALLIUS ET PINIANVS ADMONENT PELAGIUM.

Aug. de Christi gra. l. 1. c. 1. Albina

MELANIE ET PINIANVS IN VITAE INSTITYTVM.

Pallad. in L. 1. c. 49.

CVL. CHRISTI APPARITIO MIRIFICA SUPER MONTEM OLIVETI.

D. 7. b. 2. c. 6. 14.

id. x.

Apud Au. g. 1. ep. 79.

in rebus gestis eiusdem Melaniz Junioris: vbi cum dicitur eadem annis septem in Africa commorata; si repetas tempus eius Romae illuc profectiois, quam accidisse diximus anno, qui precessit Urbis cladem, nempe quadringentesimo nono, & ab eo tempore numeres septem illos annos, inuenies vtiq; ante triennium (vt dictum est) ipsam ac eius factos Hierosolymam peruenisse, & vna cum ea Albinam matrem Melaniz Junioris, vt eius Acta testantur: fuisse namq; hanc Albinam nomine coniugem filij Melaniz Senioris, Palladius docet b.

Ab ipso autem Hierosolymam aduentu post dies quadraginta defunctam esse Melaniam Seniore, Palladius tradit, licet de aliis nullam habeat mentionem: quos dum ait inferius vitam duxisse in Campania & in Sicilia, plane ignorabile visus est, ex Augustino certum reddi eosdem in Africa degisse, nescisse pariter, ex S. Hieronymo palam fieri eosdem Hierosolymam profectos esse: quae omnia pluribus testantur Acta S. Melaniz Junioris. Quinetiam ex eodem S. Augustino constat, hos cum Hierosolymam peruenissent, & Pelagium ibi agentem inuenissent, ipsum admonuisse, vt ea omnino damnaret, quae ab Orthodoxis aduersus eum obicerentur: ipsum autem, veluti eis obtemperantem, scripsisse anathematismum aduersus illos errores, qui ab Occidentibus in eum obiecti essent: sed quam dolose, quamque veteratorie, S. Augustinus aperuit. Sed accipe modo quid ipse de his cum Pelagio agentibus scripsit: tradat ei: scripsit mihi, cum Pelagio vos egisse, vt quaecumque aduersus vos dicerentur, scripto damnaret: eam que dixisse, audientibus vobis: Anathema. &c. Miserunt autem dicta à Pelagio eidem Albinus & Pinianus, quae Melania ad ipsum Augustinum, qui postea sub Zosimo Papae contrarius scriptis ostendit Imperij haereticarum fallacias. Sed de his alias.

De rebus autem gestis Melaniz Junioris, ac Piniani viri eius, ac sociorum, eiusdem Melaniz vitae Acta declarant, nimirum peregrinos esse in Aegyptum, ad videndos sanctos Monachos eremitacos, relicta Albinam matrem ob ingratulcentem senectutem Hierosolymis: inde vero redeuntes Hierosolymam, seorsum à coniuge Pinianum vitam excoluisse monasticam, Melaniam vero ad annos quatuordecim apud montem Cluerti clauam in cella perseuerasse, duxisque ibi in angusto loco vitam Angelicam similem. Mira quidem haec videbuntur: sed si quis legat, quae de eiusdem Melaniz vitae instituto, antequam Hierosolymam proficisceretur, cum adhuc in Italia ac Romae potissimum versaretur, idem, qui supra Palladius scripsit, atque ea quae de eiusdem viuendi ratione cum esset in Africa, eadem Acta habent, summum huiusmodi monasticam vitae genus tum ipsam, tum virum eius attigisse, haud valde mirabitur, cum se ab initio penitissime Deo ambo addixissent.

Sed quid hoc item anno mirandum acciderit in Palaestina, Marcellinus in Chronico, sub iisdem Consulibus, Maximo & Plinta, docet his verbis: Multa Palaestina civitates, villoque terrarum collapsae sunt. Dominus noster Iesus Christus, semper vbi que totus, super montem Oliveti Hierosolymae viciniam sese de nube manifestavit. Multa & tunc vniuersae sexus vicinarum Gentium nationes tam visae, quam auditu perterritae, atque credulae sacro Christi fonte ablatae sunt: omniumque baptizatorum in tumulis erant Christi Salvatoris Divinitatis nutu extemplo pressa resulsit, haec Marcellinus, & alij. Cuius quidem rei adeo admirabilis occasione, de tempore aduentus Domini ad iudicandum cepti sunt vbiq; misceri sermones, quod ex Danielis & Prophetae vaticinio iam praenunciatus esset aduentus filij hominis in nubibus, & Zacharias b de ipso loco eius aduentus super montem Oliveti praedixerat. His insuper accedebat etiam quod memoria omnium retinebatur, quae ab Angelis dicta, à Luca i vero Euangelista conscripta sunt verba illa in eodem monte Oliveti, vbi Christus ascendisset in caelum, & de ipso Domino Iesu ita praenunciata: Quomodo vultu visum cum euntem in caelum, ita veniet. His, inquam, diuinis praedictionibus, & celsitibus ea facta apparitione, de ventum Domini ad iudicandum tempore inter disertos viros disceptari ceptum. Cuius occasione scripsisse videtur Hefychius & ad sanctum Au-

gustinum de nouissima die; quae, cum praecessisset (vt ait) tot signa, iam videretur instare. Cum & ipse sanctus Augustinus l proluxa disputatione, epistola ad eundem Hefychium reddita itidem egit de nouissima diei tempore: quam quidem hoc ab ipso scripta esse anno, ex eo redditur exploratum, dum numerans Domini annos ita ait: A natiuitate Domini computantur anni ferme quadringenti viginti, à resurrectione autem vel ascensione eius anni plus minus recentis novaginta. Caterum ipse redarguit de his curiosum nimis exploratorem, cum tamen ipse contra, diem illum hand instare demonstret ex signis, cum longe abesset, vt implemum dici posset, quod apud Matthaum ait Dominus m: Praedicabitur hoc Euangelium Regni in vniuerso Orbe, in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. Nam subdit n: Sunt enim apud nos, hoc est, in Africa, barbarae innumerae abies gentes, in quibus nondum praedicatum esse Euangelium, ex his qui dicuntur inde captiui, & Romanorum seruitus tam inuentur, quotidie nobis eliscere, in promptu est. Pauci tamen anni sunt, ex quo quidam eorum vniuersi atque paucissimi, qui pacati Romanis finibus adherent, ita vt non habeant Reges suos, sed super eos Praefecti à Romano constituantur Imperio, & illi & ipsi eorum Praefecti Christiani esse ceperunt. Interiores autem, qui sub nulla sunt potestate Romana, prorsus nec religione Christiana in suorum aliquibus detinetur, haec Augustinus, cum de his agit. Sane quidem temporibus, Genferici Wandalorum Regis in Africa in interiori Mauritania parte, in regno Caplur ceptum fuisse Euangelium praedici, à occasione confessorum illuc relegatorum, Victor o affirmat.

Cum vero sepe et venenum haereticis Manichaeorum in Gallias hoc eodem tempore, Bonifacius Papa hoc anno interpellatus libello accusationis à clericis Ecclesiae Valentinae aduersus Maximum Episcopum Manichaeorum lectatorem, delegauit causam cognoscendam Episcopis septem prouinciarum. Extat ipsa de his epistola Bonifacij data hoc anno Idibus Iuniis sub Consulatu Monaxij. Vides igitur accusationes Episcoporum deferri solere ad Romanos Pontifices. Quomodo autem Manichaei in Africa detecti fuerint: dicemus anno sequenti.

Hoc item anno, iisdem Consulibus, defuncto Chrysostomo Episcopo Nouatiano Constantinopoli, in locum eius successit esse Paulum, Socrates suorum Nouatiorum texens successionem Episcoporum affirmat: sub quo de Iudeo haec contingisse narrat p: Iudeus quidem veterat, Christianam fidem simulans: sepius baptizatus fuit: per quem saluata multa corrasit pecunia. Postquam autem multos ex variis factis homines (Arianorum enim & Macedonianorum baptismum receperat) dolo ludificatus, non habebat amplius quibus imponeret, tandem ad Paulum Nouatianum Episcopum venit: ait se magna cupiditate baptismi recipendi flagrare, per eius manum vt illud assequatur, orat. Paulus eius probat institutionem: verum si non prius illi baptismum datum ait, quam sit fidei articulo institutus, dieq; quamplures ieiunios vacauerit, Iudeus contra voluntatem sequare coactus, acriter instat, vti baptismum donec. Paulus quoniam illum tam obnixae baptismum petentem mora nolebat offendere, parat res ad baptismum necessarias. Camque vestem candidam pro illo emisset, & aluonem baptisterij aqua impleri iussisset, Iudeus eo delatus, vt illi baptismum impetraret. Verum aqua vniuersa, diuinis quadam virtute, qua oculis certi praecipue non poterat, subito exhausta est. At cum neque Episcopus, neque alij, qui aderant, accurate considerarent qua ratione id accidisset, sed aquam per foramen, quod in mo aluonem fuit, per quod etiam alia aquam solebant educere, effluxisse existimarent, aluonem baptismi de integro, foraminibus vniuersis in eo firme obturatis, diligenter implent. At cum Iudeus esset secundo in aluonem baptismi deductus, aqua vniuersa penitus exanuit. Itaque Paulus: O homo (inquit) aut veteratoris partes agis, aut baptismum ignorans recipis. Quare vbi ob miraculum a multis eo concursum erat, forte quidem Iudeum de se te nouit, etiamque ab Attico Episcopo baptismum videtur. Hoc miraculum per Paulum Nouatianum Episcopum editum fuit. Haec etiam Socrates, & ipse Nouatianus. Sed haec diligentiori sunt examine discutenda: extra enim Catholicam Ecclesiam nulli dari posse miraculum, apud omnes in confesso est.

Demus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

CIX. DE CERTA IRATIONE MIRACULI EDIT.

Demus Socratem nihil esse mentium (cum aliqui suspensa sit omnis de suis dogmatibus hereticorum narratio) nihil esse tantum, quod ipse tribuere iure possit Episcopo Novatiano miraculum, quod potius tribuendum fuerat sacramento, sicut nec propheta Caiphas, sed cum Pontifex esset anni illius: verum namque reperit apud hereticos baptismum, iam totius Catholicae Ecclesiae sententia longe ante definitum fuisse liquet. Porro Novatiani cum verissimi assertores essent sanctissime Trinitatis, cuius rei causa (ut dictum est) passi sunt Christiani Imperatores eos in civitatibus commorari: atque probatum fuisse illorum baptismum ab Ecclesia Catholica, nulla est dubitatio vel controversia. Non sic quidem de Arianorum atque Macedonianorum baptismo accidit. Nam cum Arianis additamento Eudoxij, idem facti ibi in Thracia sunt Eudoxianorum baptismi, sicut & Macedonianorum, Catholica Ecclesia penitus respuit, in quo nulla esset assertio Trinitatis, sub qua confertur debere baptismum, Dominus suis mandavit Apostolis. Sed cur (inquit) cum baptizatus est ab Attico Episcopo Constantinopolitano, non emanit aqua, sicut cum mirandus ille erat a Paulo? Ea nimirum ex causa, quod tunc nulla fieret per reiterationem iniuria sacramento, cum ante collatum fuit per Arianos, sive per Macedonianos, nullus esset momenti: nec ante quidem Iudeus ille baptismum esse confectum, quam cum ab Attico eo initiatus esset sacramento. Stetit tunc aqua, quia tunc primum verum baptismum collatum fuit, fluxit, cum in prioris iniuriam secundum baptismum, licet ignorans, Paulus praepraesert. Cessit igitur miraculum illud in confirmationem potius Catholicae veritatis, quam ad Pauli merita illustanda, quem Socrates laudibus ornar.

CX. ASCLEPIADEM EPISCOPUM AGIT PRO DAMNATIONE. al. de de. de C. 1. 1. 1.

Contigit hoc ipso anno itidem Constantinopoli, ut cum quamplurimi poenam luituri esset, eo quod officines conficiendarum nauium ad barbaros transfuisissent, agere pro eis apud Imperatorem Theodosium Asclepiadem Episcopo Chersonensis, omnes liberati sint, cum idem Augustus eiusmodi rescriptum dedit: *His, qui conficienda nauis incognitis ante peritiam barbaris tradiderunt, propter petitionem viri reuerendissimi Asclepiadis Chersonensis civitatis Episcopi, immuniti poena & carcere liberati: capitale tam ipsi, quam ceteris supplicium proponi decernimus, si quid simile fuerit in posterum perpetratum. Dat. Constantinopoli, Nisanio & Plinta Consil. Hoc quidem tempore ruptum foedus inter Romanos & Persas fuit: cuius rei causa Christianos, qui apud Persas agebant, grauius vexatos esse, anno sequenti pro ratione temporis dicturi fuimus.*

IESU CHRISTI Annus 420.

BONIFACII PAP. HONOR. 26. IMP. ANNUS 2. THEOD. 13.

I. CONSTANTIVS CAESARIS AVGVSTVS.

QUADRAGESIMO vigesimo Christiano, Theodosio Augusti. nonum & Constantio Caesare tertium Consulibus, idem Constantius auctus Imperio ab Honorio ex Caesare Augustus est nominatus, id S. Prosper in Chronico profiteretur. Quo tempore Caesarius Honorij rescriptis vna cum haereticis iam antea (ut vidimus) exagitatus, cum iterum sese audeat inferret in Urbem, iterum cum suis pelli Constantinij Imperatoris rescripto iubetur: quod acceptum ex veritudo codice ab Henrico Grauiro dilecto viro Louaniensi, vna cum aliis Henrico redditis, hic edendum curauimus. Sic enim se habet: *Imperator Constantius Volsiano Praefecto Urbis. Cum tui praeterita superstitiosus, tunc recentis plena vanitatis iam dudum corrigi iusserimus, quod tunc insinuationibus maior fieri nunciatur. Et quoniam discordia animos commouet populorum: ea que tamdu-*

II. CONSTANTIVS CAESARIS AVGVSTVS.

dam iusserimus, praecipimus iterari. Vnde hic lectus, eximietas tuas omnes, qui Dei inuident pietati, diligenter inquirat, & eos faciat flant & morti xpi expelli: ita tamen, ut ne intra centesimum quidem lapidem habeant licentiam consistendi. Celestium quoque magis ac magis ex vrbis expelli mandamus. Constat enim, isdem ex medio sublatis, gratiam & concordiam tenere veterem firmitatem. Sane demerpsi si tale quippiam fuerit nunciatum, officium praestantiae tuae capitali sententia subdendum esse cognoscer. Non enim patimur imponitur esse, praepcepta nostra executionis negligentia proleclari. Vale parens carissime & amantissime. Et adiecta subscriptio: Impletur quod iussimus: quia hoc sane tue expedit. Post haec vero, ista, quae sequuntur, in eodem codice legentur:

Exemplar edicti propositi a Volsiano Praefecto Urbis. Volsianus Praef. V. dicit: Haec sunt Celestium diuinae fidei, & quatuor publica turbatores indicij amica res secreta subdolerunt. Iam leges etiam edicti persequuntur absentem. Cui, quod primum est, aeterna vrbis rogatur habitatio, ut si vel in proximis fuerit diuersatus, debitum non euadat exitium. Pro merito etiam honoris atque auctoritatis cunctis huius edicti cautione praenotemus, ne quis iniquo natio latebram patet esse praebendam: ne eam huiusmodi sit postea poena, supplicium ac stylium necesse sit proscriptio incurrere, quisquis rem diuinae humanisque legibus apud se putauerit occultandam. Ita ibi, ac post haec:

Exemplar edicti Praefectorum Praetorio. Iunius, Quartus, Palladius, Monaxius, & Agricola iterum Praefecti Praetorio decernunt: . . . Pelagium atque Celestium Catholici dogmatis fidem sanis tractatibus destruunt, sententia Principali inualent, ut venerabili vrbis summum bonorum Concilio multarentur. Hoc igitur omnes attoneri oportet edicto, ne quis sinistra persuasione erroris credulitas praeter assensum. Et si ille sit plebeus, ac clericus, qui a caliginis huius obscuram reciderit, & quocumque tractus ad Iudicem, sine accusatrix discretionis persona, facultatum publicatione nudatus, irrevocabile patietur exitium: nam superna maiestas ut collegit ex secreti ignorantia reuerentiam, ita & inopte disputationis iniuriam eximit per edictum. Haec tunc ibi. Compressi non nihil hilce edictis Pelagiani, haud palam (ut antea facerant) ausi sunt praedicare blasphemias. Meminit huiusmodi contra Pelagium edictorum Photius in sua Bibliotheca his verbis: *Scripti etiam Constantius Placidiae viri, Valentiniani patris pater, vrbis multarentur Celestius hereticus. Scripti aduersus eum sententiam Volsianus Praefectus Urbis. Hic vero Volsianus auctoritas fuit S. Melanii, Ethnicorum errores scilicet, colens deos, in morte vero conuertitur, & a S. Proclo baptizatur Constantinopoli. huculque Photius, sed de his pluribus suo loco.*

Hoc item anno, ad fugillandum Gentilium imposturam, pro animi vrbis oracula fallis fingentium, accidit, quod S. Prosper scribit b in libro de Pradictionibus, & nos superius attigimus, de Caesalis templi demolitione facta Carthagine: *Cum (inquit) quidam Pagano falsum vaticinium velis eiusdem Caesalis proferretur, quo rursus & via & templa prisca sacrorum ritus redderentur: ille, ille, inquam, verus Deus, cuius prophetica vaticinia nesciunt omnino mentiri, nec fallere: sub Constantio & Augusta Placidia, quorum nunc filius Valentinianus Pius & Christianus imperat, vrbis insidente Tribuno, omnia illa templa ad solium vsque per ducta, agrum reliquit, in sepulturam scilicet mortuorum, ipsamque vrbis sine memoria sui vrbis andalica nunc manus enertit. haec Prosper: qui cum ista dicat contigisse sub Constantio Imperatore marito Galae Placidiae, quem constat hoc anno imperare cepisse, & sequenti finem viuendi fecisse, ad haec plane tempora pertinere nolentur.*

Quod autem ex eodem Prospero certum tempus habetur, quo nominatus ab eo vrbis Tribunus Ecclesiae negotia iussione Imperatoris Carthagine curabat: hic referenda sunt quae sub eodem ibidem contigisse de Manichaeis Possidius narrat his verbis: *Apud Carthaginem quoque, dum per quemdam domus regia procuratorem, nomine vrbis, fides Catholica hominem, ad quasdam Manichaeorum, quos Electi vel Electas dicunt, praesentes peruenirent, atque ad Eccliam ab eodem deducerentur, & perducerentur, ab Episcopi ad tabulas additi sunt. Inter quos etiam sancta memoria Augustinus fuit, qui praeter illam execrabilem sectam nouerat, & eorum praedec. etiam*

PELAGIANOS.

III. EDICTVM VOLVSIANI PRÆF. VRB.

IV. * Aduersus * suis PRÆFECTI PRÆTOR. QVID EDIXE RINT. * Confortio

V. b Proff de Pradict par. e. 38. DE VRBO TRIVNO DEMOLIENTE IN AFRICA TEMPLA.

VI. c Possid. in vita Aug. e. 16. QVID VRVS ADVERSVS MANICHÆOS.